

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
ZİHİN ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN VIDEO MODEL
UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Neslihan KARABACAK

0000-0001-8994-1277

BURSA-2023

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
ZİHİN ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN VIDEO MODEL
UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Neslihan KARABACAK

0000-0001-8994-1277

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KURT

BURSA-2023

BİLİMSEL ETİŐE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Neslihan KARABACAK

Tarih:08 /02/2023

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Model Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Neslihan KARABACAK

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KURT

Özel Eğitim ABD Başkanı
Prof. Dr. Şükrü ADA

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Model Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 74 sayfalık kısmına ilişkin, 18/01/2023 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal (benzerlik) tespit programından (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal (benzerlik) içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19/01/2023

Adı Soyadı: Neslihan KARABACAK
Öğrenci No: 801960006
Anabilim Dalı: Özel Eğitim
Programı: Zihin Engellilerin Eğitimi Yüksek Lisans Programı
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Dr. Öğr. Üyesi Mustaf KURT

19/01/2023

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ,
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Özel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda 801960006 numara ile kayıtlı Neslihan KARABACAK'ın hazırladığı “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Model Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 08/02/2023 günü 14:00-16:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **BAŞARILI** (başarılı/başarısız) olduğuna **OYBİRLİĞİ** (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Sınav Komisyonu Başkanı
Doç. Dr. Cem Aslan
Gazi Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KURT
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Ceyda TURHAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖNSÖZ

Yüksek lisans ders dönemim boyunca danışman hocamın önderliğinde düzenli olarak bilimsel yayınları okumaya ve özet tutmaya başladım. Okuduklarım bir Excel tablosunda amaçlar, yöntemler ve sonuçlardan oluşan bir hazineye dönüşmeye başladı. Bu okumalar sırasında en çok ilgimi çeken konu video model uygulamalarıydı. Çalıştığım okul otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin devam ettiği bir uygulama okuluydu ama öğretmenleri video model uygulamaları ile çalışırken görmediğimi fark ettim. Bu sırada kendi sınıfımda öğrencilerimle duyguları ve yüz ifadelerini çalışmak amacıyla sosyal öyküleri tercih etmiştim, açıkçası sosyal öyküleri yazmak ve fotoğrafları çekip öğretimi hazırlamak video kaydı hazırlamaktan daha kolay gelmişti. Okumalarım düzenli olarak devam ederken bir sabah uyandığımda, tez konumu bulduğumu düşündüm. Video model uygulamalarını biz öğretmenler sınıflarımızda kullanıyor muyduk? Aklımdaki bu soruyu bilimsel yöntemlerle araştırdığım yolculuğun sonundayım şimdi. Bu öğrenme yolculuğunu benim için zevkli hale getiren, çalışma yöntemleri konusunda her zaman teknolojik ve eğlenceli yöntemleri olan, bana bilimsel düşünme ve araştırma yöntemlerini öğreten, araştırmam boyunca her zaman daha iyi başka bir yolun olabileceğini gösteren Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KURT'a minnettarım, ufkumu açtı ve ilham verdi.

Değerli görüşleri için Doç. Dr. Cem ASLAN ve Dr. Öğr. Üyesi Ceyda TURHAN'a teşekkür ederim.

Varoluşumu okumak üzerine kurduğum bu dünyada bana ilk harfimi öğretip tezimin son noktasını koyduğum güne dek her zaman yanımda olan varlığı bana güç veren, çalışkanlığın, iyiliğin ve erdemin en güzel örneği, dünyanın en güzel çiçeği, annem Menekşe KARABACAK' a sonsuz şükranlar.

Dünyanın güzel bir yer olmasını sağlayan, çıktığım bütün yollarda her zaman destekçilerim, en yakın arkadaşlarım, ablam Ümmühan KARABACAK ve kardeşim Nihal KARABACAK, iyi ki varsınız.

Tezimi yazarken ev işlerini üstlenen biricik kardeşim Hasan KARABACAK, artık özgürsün. Bütün bir hafta sonu Yüzüklerin Efendisi izlemeye hazırım.

Neslihan KARABACAK

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	Neslihan KARABACAK
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Özel Eğitim Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	Zihin Engellilerin Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	xv+113
Mezuniyet Tarihi	08/02/2023
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KURT

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN VIDEO MODEL UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin video model uygulamalarına (VMU) ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç kapsamında özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında kullandıkları VMU'nun özellikleri, VMU'yu kullanmama nedenleri ve özel eğitim öğretmenlerinin betimsel bilgilerine göre VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşlerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki özel eğitim alan mezunu öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemine ise amaçlı örnekleme yoluyla belirlenmiş 260 özel eğitim alan mezunu öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen internet aracılığıyla uygulanan "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerini Belirlenme" anketi kullanılmıştır. Veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanmıştır. Amaçlar doğrultusunda veri analizinde bağımsız örneklem t testi ve ANOVA kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre özel eğitim alan mezunu öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı olmak üzere iki alt boyutta yoğunlaştığı görülmüştür. Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşleri cinsiyet, yaş, öğretmenlik süresi, eğitim düzeyi, hizmet verdikleri eğitim ortamı ve yardımcı teknolojiler ile ders alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. VMU ve bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ders alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin VMU'yu en çok kullandıkları yetersizlik grupları arasında OSB ve zihin yetersizliği bulunmaktadır.

Öğretmenlerin VMU'yu en çok kullandıkları alanlar günlük yaşam becerileri, dil iletişim becerileri ve sosyal becerileridir. Öğretmenler öğretim sundukları video kayıtlarına çoğunlukla internet ortamından ulaşmaktadırlar. Öğretim videolarını kaydetmek için kullandıkları teknolojik cihazlar sırasıyla bilgisayar, telefon ve tablettir. Öğretmenler birebir öğretim düzenlemesi ve grupla öğretim düzenlemesini birlikte kullanmaktadırlar. Öğretimi sunarken en çok kullandıkları cihazlar sırasıyla telefon, dizüstü bilgisayar ve akıllı tahtadır. Öğretmenlerin en çok kullandıkları model türleri sırasıyla ekran model ve yetişkin modeldir. Öğretmenler öğretim videolarını farklı öğretim oturumlarında tekrar kullanmaktadırlar. Özel eğitim öğretmenlerinin derslerinde VMU'yu kullanmama nedenleri arasında teknolojik ekipman eksikliği, video oluşturmak için zaman eksikliği, planlama için zaman eksikliği, eğitim eksikliği, bilgi eksikliği, uygulama için zaman eksikliği, bilgiye ulaşacak kaynak eksikliği olduğu görülmüştür.

***Anahtar sözcükler;** Anket, öğretmen görüşleri, özel eğitim öğretmeni, tarama modeli, video model uygulamaları*

ABSTRACT

Author:	Neslihan KARABACAK
University:	Bursa Uludağ University.
Institute:	Institute of Educational Sciences
Department:	Special Education Department
Programme:	Education of Mentally Handicapped People
Degree Awarded:	Master' Thesis
Number of Pages:	xv+113
Date of Graduation:	08/02/2023
Thesis Advisor:	Asst. Prof. Mustafa Kurt

DETERMINING SPECIAL EDUCATION TEACHERS' OPINIONS ON VIDEO MODELING INTERVENTIONS

The aim of this research is to determine the opinions of the graduate teachers of special education about video modeling interventions (VMU). Within the scope of this purpose, it was examined whether the special education teachers' views on the use of VMUs according to the characteristics of the VMUs they use in their classrooms and the demographic information of the special education teachers differ significantly. This research was designed in scanning model. The universe of the research consists of teachers who are graduates of special education in Turkey. The sample consists of 260 teachers who graduated from special education, determined by purposeful sampling. As a data collection tool, the questionnaire "Determination of Special Education Teachers' Views on Video Modeling Teaching Practice" developed by the researcher and administered via the internet was used. The data were analyzed statistically. Frequency and percentage values were calculated. For the purposes, independent samples t-test and ANOVA were used in data analysis.

According to the results of the research, it was seen that the opinions of the teachers who received special education about VMU were concentrated in two sub-dimensions: VMU use and VMU awareness. The opinions of special education teachers about VMU do not differ significantly according to gender, age, teaching time, education level, educational environment they serve, assistive technologies and taking lessons. VMU and scientifically based applications differ significantly according to the variable of taking courses. ASD and intellectual disability are among the disability groups in which teachers use VMU the most. The areas where teachers

use VMU the most are daily life skills, language communication skills and social skills. Teachers mostly access the video recordings they teach from the internet. The technological devices they use to record instructional videos are computers, phones and tablets, respectively. Teachers use one-to-one teaching arrangement and group teaching arrangement together. The devices they use most while presenting teaching are phones, laptops and smart boards, respectively. The most common types of models used by teachers are peer model, adult model, and self-model, respectively. Teachers reuse instructional videos in different instructional sessions. The reasons why special education teachers do not use VMUs in their lessons were found to be lack of technological equipment, lack of time to create videos, lack of time for planning, lack of training, lack of knowledge, lack of time for practice, lack of resources to access information.

Key words; *Survey, teacher opinions, special education teacher, scanning model, video modeling interventions.*

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI	ii
YÜKSEK LİSANS BENZERLİK YAZIM RAPORU	iii
TEZ ONAY SAYFASI	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
Tablolar Listesi.....	xiii
Grafikler Listesi.....	xiv
Kısaltmalar Listesi	xv

1.BÖLÜM

GİRİŞ

GİRİŞ	1
1.1.Problem Durum	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4.Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

2.BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar	6
2.2. Teknoloji Temelli Uygulamalar	10
2.3. Sosyal Geçerlik.....	11
2.4. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	12
2.5. Model Olma.....	14
2.6. Video Model Uygulamaları	15
2.7. İlgili Literatür	20
2.7.1. VMU'ların Etkililiğine İlişkin Araştırmalar:	20
2.7.2. VMU'ların Etkililik ve Verimliliğine İlişkin Araştırmalar:.....	29
2.7.3. VMU'ların Derleme Çalışmalarına İlişkin Araştırmalar:	34

3.BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	37
3.2. Çalışma Grubu.....	37
3.2.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Betimsel Özellikleri:	37
3.2.1.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler:	38
3.2.1.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşlarına İlişkin Bilgiler:	38
3.2.1.3. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Öğretmenlik Süresine İlişkin Bilgiler:	39
3.2.1.4. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Eğitim Düzeyine İlişkin Bilgiler:	39
3.2.1.5. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Hizmet Verdikleri Eğitim Ortamına İlişkin Bilgiler:.....	40
3.2.1.6. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU ile İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin Bilgiler.....	41
3.2.1.7. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yardımcı Teknolojiler ile İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin Bilgiler	41
3.2.1.8. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar ile İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin Bilgiler	42
3.3. Veri Toplama Aracı	42
3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi:	43
3.3.1.1. Anketi Planlama:	43
3.3.1.2. Anket Sorularını Yazma:.....	43
3.3.1.3. Anket Sorularını Düzenleme ve Açıklama Yazma, Uzman Görüşü Alma: ...	44
3.3.1.4. Ön Uygulama Yapma ve Ön Uygulama Sonuçlarına Göre Düzeltme Yapma:44	
3.3.1.5. Ankete Son Biçimini Verme:	45
3.3.1.5.1. Video Model Uygulamalarına İlişkin Görüş Anketinin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Geçerlik Hesaplaması:	45
3.4. Verilerin Toplanması.....	47
3.5. Verilerin Analizi	47

4.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Video Model Uygulamalarına İlişkin Görüş Anketinin Güvenilirliğine İlişkin Bulgular	49
4.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular	49
4.2.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kullandıkları VMU'nun Özelliklerine İlişkin Bulgular:	50
4.2.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanmama Nedenlerine İlişkin Bulgular:	56

4.3. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular.....	58
4.4. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Yaşları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular.....	59
4.5. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Öğretmenlik Süreleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	60
4.6. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Eğitim Düzeyleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	61
4.7. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Hizmet Verdikleri Eğitim Ortamları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular.....	62
4.8. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile VMU ile İlgili Eğitim Alma Değişkeni Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	63
4.9. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Yardımcı Teknolojiler ile İlgili Eğitim Alma Değişkeni Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	64
4.10. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar ile İlgili Eğitim Alma Değişkeni Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	65

5.BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Durumları	66
5.1.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kullandıkları VMU'nun Özellikleri.....	66
5.1.2. VMU'yu Kullanmayan Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanmama Nedenleri.....	70
5.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'ya İlişkin Görüşleri.....	70
5.3. Sonuç	72
5.4. Öneriler.....	74
5.4.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler:.....	74
5.4.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler:.....	74
Kaynakça.....	75
Ekler	84
ÖZ GEÇMİŞ	113

Tablolar Listesi

Tablo

Sayfa

1. NAC (2019), bilimsel dayanaklı uygulamalar, umut vaat eden uygulamalar, bilimsel dayanağı oluşmamış uygulamalar.....	9
2. VMU sürecinde izlenen basamaklar	19
3. VMU'ların etkililik araştırmaları	20
4. VMU'ların etkililik ve verimlilik araştırmaları.....	29
5. VMU'ların derleme araştırmaları.....	34
6. Özel eğitim öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	38
7. Özel eğitim öğretmenlerinin yaş değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	38
8. Özel eğitim öğretmenlerinin öğretmenlik süresi değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	39
9. Özel eğitim öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	39
10. Özel eğitim öğretmenlerinin hizmet verilen eğitim ortamı değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	40
11. Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'lar ile ilgili eğitim alma değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri..	41
12. Özel eğitim öğretmenlerinin Yardımcı Teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	41
13. Özel eğitim öğretmenlerinin Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	42
14. VMU'ya ilişkin görüş anketinin AFA sonuçları	46
15. Verilerin analizlerinde kullanılan istatistiksel tekniklere ilişkin bilgiler	49
16. Öğretmenlerin derslerinde VMU'yu kullanma durumlarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri	49
17. Öğretmenlerin VMU'ları kullanarak çalıştıkları yetersizlik gruplarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri	50
18. Öğretmenlerin VMU'ları kullandıkları alanlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	51
19. Öğretmenlerin VMU ile gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarındaki video kayıtlarını nasıl elde ettiklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	52
20. Öğretmenlerin VMU'ları gerçekleştirdikleri video kayıtlarına ne tür bir kaynaktan ulaştıklarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri	52
21. Öğretmenlerin VMU'ları kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri	53
22. Öğretmenlerin VMU'ları kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri	54
23. Öğretmenlerin VMU'ları kullanırken öğretimi yapılacak videoları göstermek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri	54
24. Öğretmenlerin VMU'larda kullandıkları model türüne ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	55
25. Öğretmenlerin VMU'ları farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanıp kullanmamalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri	56
26. Öğretmenlerin VMU'ları kullanmama nedenlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	56
27. Cinsiyet değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	58
28. Yaş değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	59
29. Öğretmenlik süresi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	60
30. Eğitim düzeyi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	61
31. Hizmet verilen eğitim ortamı düzeyi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	62
33. VMU ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	63
34. Yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri	64
35. Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ları kullanma görüşleri.....	65

Grafikler Listesi

Grafik

Sayfa

1. Video model uygulamalarına ilişkin görüş anketinin çizgi grafiği46

Kısaltmalar Listesi

ANOVA: Tek Yönlü Varyans Analizi

f: Frekans

F: Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu (Anova)

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

NPDC: Otizm Spektrum Bozukluğu Ulusal Mesleki Gelişim Merkezi

NAC: Amerikan Ulusal Otizm Merkezi

N: Sayı

OSB: Otizm Spektrum Bozukluğu

ÖEHY: Özel Eğitim Hizmetler Yönetmeliği

ÖGB: Özel Gereksinimli Birey

sd: Serbestlik Derecesi

SS: Standart Sapma

t: İki ortalama arasındaki farkın önemlilik test istatistiği sonucu

VMU: Video Model Uygulamaları

X: Aritmetik Ortalama

α : Cronbach'ın iç tutarlık endeksi (Cronbach's alpha)

%: Yüzde

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHY), ülkemizde özel gereksinimli bireylerin (ÖGB) eğitim haklarından yararlanmalarını sağlayan usul ve esasları düzenleyen yönetmeliktir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bu yönetmeliğe göre özel eğitim; *akranlarından, bireysel özellikleri, gelişim özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik geliştirilmiş bireysel eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim* olarak tanımlanır (MEB, 2018).

ÖGB'lere sunulan eğitimin amacı, bu bireylerin yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilmelerini sağlamaktır. Yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilmeleri ise sunulan eğitimin niteliği ile ilişkilidir (Değirmenci, 2010). Sunulan eğitimin niteliğini etkileyen birçok değişkenden biri ise ÖEHY'de, özel yetiştirilmiş personel olarak ifade edilen, özel eğitim lisans bölümünü bitirmiş özel eğitim öğretmenleri ile ilişkilidir (Özdamar, 2016). Ülkemizde ÖGB'lere yönelik eğitim hizmetleri, MEB bünyesindeki özel eğitim öğretmenleri tarafından karşılanmaktadır (Değirmenci, 2010). ÖGB'lerin yaşamlarında bağımsızlığa ulaşabilmeleri kendilerine sunulan özel eğitim hizmetlerinin kalitesine bağlıdır (Sertkaya, 2021). Eğitim hizmetlerinin kaliteli olması için bilimsel olarak kanıtlanmış uygulamaların kullanılması önemlidir (MEB, 2018). Özel eğitim öğretmenliği programlarının temel amacı öğretmen adaylarının bilimsel dayanaklı uygulamaları öğrenmesi ve meslek yaşamlarında kullanmasıdır ancak yapılan araştırmalar özel eğitim öğretmenlerinin meslek yaşamlarında bilimsel dayanaklı uygulamaları kullanma oranlarının düşük olduğunu göstermektedir (Paulsen, 2005; Çil vd., 2022).

Özel eğitim alanında son yıllarda bilimsel dayanaklı uygulamalardan biri olan teknoloji temelli uygulamaların sınıf ortamlarında kullanımı belirgin bir şekilde artırmıştır. Teknoloji temelli uygulamalardaki artış ile de doğru orantılı olan bir diğer bilimsel dayanaklı uygulama ise video model uygulamalarıdır (VMU). Otizm Spektrum Bozukluğu Ulusal Mesleki Gelişim Merkezi (The National Professional Development Center, NPDC) tarafından 2013 yılında yayımlanan raporda video model uygulamaları bilimsel dayanaklı uygulamalar arasında gösterilmiştir. Video model uygulamaları; 31 tek denekli deneysel çalışma ve bir grup deneysel çalışma ile tüm yaş gruplarında bilimsel dayanaklı uygulama kriterlerini karşılamıştır. NPDC tarafından yayımlanan raporda VMU'ya dair kanıt oluştururken 1990-2001 yılları arasında 35 çalışma ve 2001-2017 yılları arasında 62 çalışma incelenerek toplamda 1990-2017 yılları arasında 97 çalışma ile çok sayıda çalışma kanıt için dayanak oluşturmuştur (NPDC, 2022).

Amerikan Ulusal Otizm Merkezi'nin (National Autism Center, NAC) 2019 yılında yayınladığı raporda ise VMU, model olma uygulamasının altında yer almaktadır. Model olma, canlı model uygulamaları ve video model uygulamaları olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır (NAC, 2022).

VMU; davranış değiştirmek ya da yeni bir davranış kazandırmak amacıyla modelin videoya kaydedildiği, gözlemcinin videodaki hedef davranışı belirli aralıklarla izledikten sonra doğal ortamlarda sergilediği uygulamalardır (Nikopoulos & Keenan, 2003). Video model uygulaması taklit yoluyla beceri gelişimini desteklemeyi amaçlar. VMU farklı şekillerde uygulansa da temel olarak a) bir cihaz kullanılarak (kamera vb.) hedef davranışları kaydederek bir video oluşturmak b) videonun birey tarafından cihazdan izlenmesi c) bireyden aynı davranışları aynı şekilde yapmasının istenmesi d) doğru yanıtlar için sosyal pekiştirme sağlanırken, yanlış yanıtlar için videonun izlenmesi ve e) bir kritere ulaşıldığında videonun silikleştirilmesi aşamalarından oluşmaktadır (Wynkoop vd., 2019).

VMU; videodaki hedef davranışların sistematik ve belirgin bir şekilde modellendiği ve çocukların bu davranışları taklit ettiği uygulamalardır. Davranış değiştirmek ya da yeni bir davranış kazandırmak amacıyla kullanılan VMU evde ailelerin okulda öğretmenlerin kullanması için uygun bir uygulamadır (Sansosti & Powell-Smith, 2008). Genel bir deyişle bireyler başka bir kişiyi gözlemleyerek bir hedef davranışı sergilerler.

1.1.Problem Durum

ÖGB'lere sunulan eğitimin kalitesini belirleyen en önemli etken, eğitim sürecinde bilimsel dayanaklı uygulamaların kullanılmasıdır. VMU etkililiği bilimsel olarak kanıtlanmış uygulamalardandır (NAC, 2022; NPDC, 2022). Literatürde VMU ile ilgili yapılan birçok tek denekli deneysel araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar arasında sosyal iletişimi başlatma (Nikopoulos & Keenan, 2003), isteme davranışı (Wert & Neisworth, 2003), makarna pişirme becerisi (Halisküçük, 2007), otel kat hizmetleri becerisi (Değirmenci, 2010), sosyal beceri öğretimi (Turhan, 2015), bankamatikten para çekme becerisinin öğretimi (Kurtoğlu, Tekinarslan ve Çiftçi-Tekinarslan, 2017), sosyo dramatik oyun öğretimi (Kaptan, 2018), tarım becerilerinin öğretimi (Ulugöl, 2018), kendini cinsel istismardan koruma davranışı (Arat-Odacı, 2018) bulunmaktadır. Yapılan araştırmaların sonucunda VMU'nun etkili uygulamalar olduğu tekrar tekrar sınılanmaktadır. Tek denekli deneysel araştırmaların zaman içinde artmasıyla beraber derleme çalışmalarda yapılmaya başlanmıştır. Derleme çalışmaları sonucunda araştırma sonuçlarının etkili olduğu fakat kalıcılık verilerinin takip edilmediği ve çok az araştırmada sosyal geçerlik verisinin toplandığı (Olçay-Gül ve Vuran, 2010), çalışmaların etkililiğinin yüksek düzeyde olmasına rağmen çok az sayıda çalışmanın verimlilik

bulgusuna bakıldığı (Acar ve Diken, 2012) ve VMU'nun farklı durum ve hedef davranışlar üzerinde test edilmesi gerektiği (Karasu, 2011) bulgularına ulaşılmıştır. Derleme çalışmaları VMU araştırmalarına bütüncül olarak bakılmasını sağlamıştır. Yapılan araştırmaların genellikle hizmet içinde çalışan özel eğitim öğretmenlerinden ziyade alandaki araştırmacılar tarafından kontrollü koşullar altında yapıldığı görülmektedir. VMU'nun etkililiğine yönelik yapılan birçok tek denekli deneysel araştırmaya rağmen VMU'nun eğitim ortamlarındaki uygulanabilirliği konusunda literatürde yeterince bilgiye rastlanmamıştır (Cadwell & Mehta, 2018). VMU'nun doğrudan uygulama ortamlarında kullanımına yönelik sınırlı çalışma verisi bulunmaktadır (Cadwell & Mehta, 2018; Wynkoop vd., 2019).

VMU'ya yönelik yapılan araştırmaların sosyal geçerlik verileri düşük olmakla beraber zaman içinde artmaktadır. Yapılan çalışmaların sosyal geçerlik verilerine göre; VMU'nun çocukların hoşuna gittiği ve istekli olarak katıldıkları (Kurnaz, 2016), VMU sonucunda hedef becerileri çocukların öğrendikleri (Turhan, 2015), video izlemeyi öğrencilerin severek yaptığı belirtilmiştir (Diner, 2021). Yapılan araştırmalardaki sosyal geçerlik verilerine göre VMU hakkında genel olarak olumlu görüşler bildirilmiştir. Ancak mevcut çalışmalardan elde edilen sosyal geçerlik verileri her çalışmada az sayıda katılımcıya dayanmaktadır ve daha geniş bir uygulayıcı grubunun görüşlerini yansıtmamaktadır. Ayrıca elde edilen sosyal geçerlik verileri, VMU'nun bir araştırmanın parçası olduğunda nasıl algılandığını yansıtmaktadır. Öğretmenlerin, araştırmacıların desteği olmadan videoların planlanması, çekilmesi ve uygulaması gibi aşamalardan sorumlu olduklarında VMU ile ilgili görüşlerinin farklı olabileceği düşünülmektedir (Cadwell & Mehta, 2018).

Tüm bu çalışmalar göz önüne alındığında VMU'yu uygulamacıların gerçekte nasıl kullandıklarına dair az sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Cadwell & Mehta, 2018; Wynkoop vd., 2019). VMU'yu kullanması beklenen öğretmenlerin görüşlerinin alınmasına ve yapılan uygulamaların öğretmenler tarafından kullanılabilirliğinin belirlenmesine ihtiyaç duyulduğu Karasu (2011) tarafından yapılan çalışmada da belirtilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanım durumları ve VMU'ya ilişkin görüşleri merak uyandırmaktadır ve daha geniş sosyal geçerlik verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Literatürde öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerine yönelik bilgiye ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bu ihtiyacın karşılanması öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerine yönelik bir anket çalışmasının gerçekleştirilmesi ile mümkün olacağı düşünülmektedir. Ulusal literatürde bu konuyla ilgili bir araştırmaya rastlanmaması araştırma gereksinimini ortaya koymaktadır. Mevcut araştırma literatürdeki boşluğu dolduracak ve öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerine yönelik mevcut durumu ortaya koyacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranacaktır.

- Özel eğitim öğretmenlerinin kullandıkları VMU'nun özellikleri ve VMU'yu kullanmama nedenleri nelerdir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri öğretmenlik süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri hizmet verdikleri eğitim ortamlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri VMU ile ilgili eğitim alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma durumuna göre değişmekte midir?
- Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma durumuna göre değişmekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

ÖGB'lere sunulan eğitimin kalitesi özel eğitim hizmetlerinin en önemli ögesini oluşturmaktadır. Bu nedenle özel eğitim alanında çalışan özel eğitim öğretmenlerinin uygulamalarında bilimsel dayanaklı uygulamaları kullanmaları hayati önem taşımaktadır. VMU ise son yıllarda teknolojinin de gelişmesiyle beraber araştırmacılar tarafından etkililik ve verimlilik çalışmaları sıklıkla yapılan bilimsel dayanaklı uygulamalardan olmuştur (Acar, 2015; Genç, 2010; Kutlu, 2016; Öncül, 2015; Turhan, 2015). VMU'ya yönelik yapılan etkililik çalışmalarının yanı sıra bu uygulamaları kullanması beklenen öğretmenlerin görüşlerinin alınmasına ve daha çok öğretmen görüşüne ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma ilgili literatür boşluğunu doldurmaya hizmet etmesi açısından önemli görülmektedir. Öğretmenlerin VMU

kullanmaya yönelik görüşlerini, VMU kullanma durumlarını ve kullanmama nedenlerini ortaya koyması beklenmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerinin belirleneceği mevcut durumu ortaya çıkaracak bu araştırma önemli görülmektedir.

Bu araştırma bulguları VMU'nun uygulama ortamlarında kullanılma durumu, araştırma ve uygulama arasındaki ilişkiye dair bir fikir sunması açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın elde edilen bulguların işlevsel olarak da önemli olacağı düşünülmektedir. Üniversitelerin özel eğitim bölümlerinde ders içeriklerinin geliştirilmesine katkı sağlaması ve hizmet içinde çalışan öğretmenlerin eğitim içeriklerinin oluşturulması yönünden önemli görülmektedir. Araştırmanın elde edilen bulguları ileriye yönelik araştırmalar için bir fikir oluşturması bakımından önemli görülmektedir.

1.4.Varsayımlar

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin kendi görüşlerini ifade ettikleri, doğru bilgiler verdikleri ve araştırmanın örnekleminin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın olası sınırlılıkları şu şekildedir: Araştırma internet aracılığıyla uygulanan anketin ulaştığı özel eğitim alan mezunu öğretmenleriyle ve öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan anket soruları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Özel Eğitim: Bireysel özellikleri, gelişim özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireyin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla özel olarak geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda verilen eğitimidir (MEB, 2018).

Özel Gereksinimli Birey: Bireysel özellikleri, gelişim özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireydir (MEB, 2018).

Video Model Uygulamaları: Öğretilmesi hedeflenen becerinin modelin nasıl gerçekleştirdiğini gösteren video görüntüleri hazırlanarak bireye bu görüntülerin izlettirilmesiyle hedef becerilerin öğretildiği uygulamalardır (NAC, 2022).

2.BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar

Bilimsel dayanaklı uygulamalar, ilk defa 1970'lerde İngiltere'de tıp alanında kullanılmaya başlanan bir terimdir. Temelinde tıp doktorlarının hastaları üzerinde en güncel ve güçlü tedavileri kullanmadıklarının anlaşılması yatmaktadır. Bunun sonucunda güncel bilimsel kanıtları araştırmayı hedefleyen bir organizasyon (Cochrane Collaboration) kurulmuş ve tedavilerin etkililik kanıtlarını toplayan sistematik yaklaşımlar geliştirmeye başlamışlardır (Odom vd., 2010).

Bilimsel dayanaklı uygulamaların eğitim alanında kullanılması ise henüz yeni bir kavram olmakla beraber önce genel eğitim alanında daha sonra ise özel eğitim alanında birtakım tartışmaları ve kriterleri gündeme getirmiştir. Bunların sonucunda çeşitli kuruluşlar tarafından bilimsel dayanaklı uygulamaların tanımlanması ve bir uygulamanın bilimsel dayanaklı bir uygulama olup olmadığına nasıl karar verileceğine ilişkin çalışmalar başlamıştır (Tekin-İftar, 2018).

Eğitim alanında bilimsel dayanaklı uygulamaların yol açtığı tartışmalar; öğretmenlerin hangi uygulamaların ya da yöntemlerin işe yaradığına odaklanması öğrencilerin öğrenme çıktılarının nasıl arttırılacağı ve kullanılan yöntemlerin etkililiğini sınamak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu noktalarında toplanmıştır. Bilimsel dayanaklı uygulamaların okullarda kullanımı, uygulaması ve kavramsallaştırılması için Birleşik Krallıktaki Eğitim Bakanlığı tarafından 135 milyon £ ayrılmıştır (Guldberg, 2017).

Bilimsel dayanaklı uygulamalar eğitim alanında ilk defa Amerika Birleşik Devletleri'nde 2001 yılında yayımlanan “Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın” (No Child Left Behind) yasası ile gündeme gelmiştir. Yasanın kabul edilmesiyle birlikte bütün okullarda ve sınıflarda her öğrenci için bilimsel dayanaklı uygulamaların kullanılması zorunlu hale getirilmiştir (Tekin-İftar, 2018). Bilimsel dayanaklı uygulamalar, özel eğitim alanında ise 2004 yılında kabul edilen Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Yasası'yla (Individuals with Disabilities Education Act) önem kazanmıştır. Bu yasayla birlikte devlet okullarında ÖGB'lerle çalışan öğretmenlerin sınıflarında bilimsel dayanaklı uygulamaları kullanmaları zorunlu hale getirilmiştir (Tekin-İftar, 2018). Bilimsel dayanaklı uygulamalar; yüksek nitelikte güçlü araştırma tasarımları olan, çok sayıda ortamda çok sayıda katılımcı ile birden çok araştırmacı grubu tarafından uygulanmış ve çalışılan değişkenlerde etkili olmuş, olumlu sonuçlanmış uygulamalardır (Tekin-İftar, 2018).

Bir uygulamanın bilimsel dayanaklı bir uygulama olabilmesi için; hakemli dergilerde yayınlanmış, niteliksel göstergeleri minimum ölçüde karşılayan, deneysel kontrolün sağlandığı a) en az beş çalışma, b) en az üç farklı bölge, c) en az üç farklı araştırmacı grubuyla ve d) en az yirmi katılımcıyla yürütülmesi gerekmektedir (Horner vd., 2005).

Aynı zamanda yapılan çalışmadan bir uygulama için kanıt sağlaması için; doğumdan itibaren 22 yaş arasındaki katılımcılarla yapılması, sonuçların bağımlı değişkenler olması, uygulamanın kullanımının ardından hedeflenen öğretim becerilerinin kalıcılığının takip edildiği ve yeterli deneysel kontrole sahip olması gerekmektedir. Bir araştırma çalışmasında bu kriterler sağlandığında uygulama için yeterli miktarda kanıt sağlanmış olur (Odom vd., 2010). ÖGB, içerisinde birçok farklılığa sahip çok geniş bir heterojen grubu oluşturur. Bu heterojen grupta hangi uygulamaların hangi yetersizlik grubu için yeterli kanıtı sağladığını belirlemek kolay değildir (Çay ve Bozak, 2020). 2000'li yıllarda eğitime yönelik bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili çalışmalar başlamıştır. İlk çalışma ABD'deki Ulusal Araştırma Konseyi (NRC-National Research Council) ile Otizmlilerle Çocuklara Yönelik Eğitsel Müdahaleler Komitesi (Committee on Educational Interventions for Children with Autism) tarafından yapılmıştır. Bu çalışma ile otizm spektrum bozukluğu ile ilişkili eğitsel uygulamalar değerlendirilmiştir (Acar, 2015).

2009 yılında ABD'de Ulusal Otizm Merkezi (NAC, 2009) bilimsel dayanaklı uygulamaların belirlenmesi amacıyla "Ulusal Standartlar Projesi"ni başlatmıştır (Turhan, 2015). 2009 yılında yayımlanan Ulusal Standartlar Projesi'nin birinci aşama çalışmalarında çocuklar, ergenler ve 22 yaş altındaki genç yetişkinlerde müdahaleleri destekleyen araştırmalar incelenmiştir. 2015 yılında yayımlanan ikinci aşama çalışmalarda ise 22 yaşın altındakilerle çalışılan müdahaleler güncellenmiş ve 22 yaş üstü yetişkinlere yönelik müdahaleleri içeren çalışmalar değerlendirilmeye başlanmıştır. Ulusal Standartlar raporu, yurt içinde bilimsel dayanaklı uygulamalar konusunda ebeveynler, eğitimciler ve hizmet sağlayıcılar için yetkili bir rehberlik kaynağı olarak bilinmektedir.

Ulusal standartlar projesinin birinci aşamasında 1957 ile 2007 yılları arasında yayımlanmış 775 araştırma çalışması incelenerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bilimsel dayanaklı uygulamalar: ÖGB'lerle çalışılan hedeflenen davranışlarda olumlu etki yaratıldığına dair yeterli ve güvenli dayanakların sunulduğu uygulamalardır.
- Umut vaat eden uygulamalar: ÖGB'lerle çalışılan hedeflenen davranışlarda olumlu etki yaratıldığına dair güvenilir veriler olmasına rağmen daha fazla yüksek nitelikli araştırmaya ihtiyaç duyulan uygulamalardır.

- Bilimsel dayanakları oluşmamış uygulamalar: ÖGB'lerle çalışılan hedeflenen davranışlarda olumlu etki yaratıldığına dair zayıf dayanakları olan ya da olumlu etki etmeyen uygulamalardır (NAC, 2022).

2015 yılında yayımlanan ikinci aşama ise 2007 yılından 2012 yılına kadar yürütülen araştırmalardaki müdahaleleri incelemiş ve analizlerini yapmıştır. İkinci aşamanın farklılaşan önemli özelliği 22 yaş ve üstü yetişkinlerle yapılan çalışmalarında incelemesini içermesidir. Ulusal Standartlar Projesi'nin (NSP2) ikinci aşaması, birinci aşamanın bulgularını desteklemiş ve geliştirmiştir fakat 22 yaş ve üzeri yetişkinlere yönelik yapılan araştırma sayısı henüz yeterli kanıt oluşturacak düzeyde değildir.

NAC, Ulusal Standartlar Projesi üçüncü aşamanın başlatıldığını duyurmuştur. Bu yeni aşamanın öncelikli amacı etkili müdahaleler konusunda güncel bilgiler sağlamaktır. Üçüncü aşamanın, birinci ve ikinci aşamalardaki tüm literatürün yanı sıra 2018 yılına kadar yürütülen tüm yeni araştırmaları da içermesi planlanmaktadır (NAC, 2022).

Bir diğer yenilik ise ikinci aşamada; öncül uygulama paketi ve sonuca bağlı uygulama müdahale paketi yirmi iki yaş ve üstü bireyler için davranışsal müdahaleler altında toplanmıştır (Acar, 2015). Davranışsal müdahale uygulamaları altında yer alan, öncül müdahaleler; hedef davranış ortaya çıkmadan yapılan müdahaleleri sonuca bağlı müdahaleler ise hedef davranışın ortaya çıkmasının ardından yapılan müdahaleleri ifade etmektedir (Acar, 2015). ABD'de bilimsel dayanaklı uygulamalar konusunda çalışmalar yürüten bir diğer kuruluş Amerikan Ulusal Mesleki Gelişim Merkezidir (NPDC). NAC ve NPDC birbirinden bağımsız kuruluşlardır ve farklı çalışmalar yürütmektedirler. Buna rağmen bilimsel dayanaklı uygulamalar konusunda benzer sonuçlara ulaşmaktadırlar (Özdemir ve Odluyurt, 2022).

Bilimsel dayanaklı uygulamaları belirlemek amacıyla ikinci bir rapor 2010 yılında NPDC tarafından hazırlanmıştır (Turhan, 2015). NPDC, yedi yıllık bir dönemde ABD Eğitim Bakanlığı'ndaki "Özel Eğitim Programları Ofisi" (Office of Special Education Programs) tarafından finanse edilen bilimsel dayanaklı uygulamalar için yeterli kanıt oluşturmak ve bilimsel dayanaklı uygulamaların yaygınlığını geliştirmek için çalışan bir kuruluştur. NPDC; North Carolina Üniversitesi, Wisconsin Üniversitesi ve California-Davis Üniversitesi'nden MIND Enstitüsü ile iş birliği içinde çalışmaktadır. NPDC'nin amacı, ÖGB için bilimsel dayanaklı uygulamaların kullanımını teşvik etmektir. 2014 yılında NPDC, 1990-2011 yıllarını kapsayan bir sistematik incelemede 27 kanıta dayalı uygulama belirlemiştir. Ulusal Otizm Kanıtı ve Uygulaması Takas Merkezi (NCAEP) belirlenen bu çalışmaları 2020'de 1990-2017 yılları arasında yayınlanan literatür hakkında yeni bir raporla güncellemiştir (NPDC, 2022).

NAC (2019) tarafından yayınlanan raporda; bilimsel dayanaklı uygulamalar, umut vaat eden uygulamalar ve bilimsel dayanakları oluşmamış uygulamalar Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1

NAC (2019), bilimsel dayanaklı uygulamalar, umut vaat eden uygulamalar, bilimsel dayanağı oluşmamış uygulamalar

Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar	Umut Vaat Eden Uygulamalar	Bilimsel Dayanakları Oluşmamış Uygulamalar
Davranışsal uygulamalar	Destekleyici ve alternatif iletişim araçları	İşitsel bütünleştirme öğretimi
Bilişsel davranışsal uygulama paketi	Gelişimsel ilişki temelli uygulamalar	Hayvan destekli terapiler
Küçük çocuklar için kapsamlı davranışsal müdahale	Maruz bırakma uygulaması	DIR- Floor time
Dil öğretimi	İşlevsel iletişim eğitimi	Kavram haritalama
Model olma	Alıştırma	Gluten-kazein diyeti
Doğal öğretim stratejileri	Etkileşim başlatma eğitimi	Kolaylaştırılmış iletişim
Aile eğitim paketi	Taklit temelli uygulamalar	Hareket temelli uygulamalar
Temel tepki öğretimi	Dil öğretimi	SENSE sahne uygulaması
Akran eğitim paketi	Resim değiş tokuş iletişim sistemi	Duyusal bütünleştirme paketi
Replik silikleştirme	Müzik terapisi	Sosyal düşünme uygulamaları
Kendini yönetme	Masaj terapisi	Sosyal biliş uygulamaları
Çizelgeler	Davranış azaltma paketi	Sosyal davranışsal öğrenme stratejisi
Sosyal Beceri Öğretimi	İşaret dili öğretimi	Şok terapisi
Öykü temelli Uygulamalar	Sosyal iletişim uygulamaları	
	Yapılandırılmış öğretim	

Teknoloji temelli
uygulamalar
Zihin kuramı eğitimi
Çok bileşenli paket

2.2. Teknoloji Temelli Uygulamalar

NPDC raporlarında bilimsel dayanaklı uygulamalar arasında teknoloji temelli uygulamalar da yer almaktadır. Hem bilimsel veriler hem de teknolojik gelişmeler eğitimde teknoloji temelli uygulamaların kullanılmasını önemli ölçüde etkilemiştir (Özdamar, 2016). Eğitimde teknoloji temelli uygulamaların kullanılmaya başlanmasıyla sınıflardaki öğretim süreçleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylere uygun olarak uyarlanmaya başlanmış, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde yardımcı teknolojiler kullanılmaya başlanmıştır. Kullanılan yardımcı teknolojiler özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitiminde etkili ve verimli sonuçlar vermektedir (Bahçeci, 2019; Odluyurt vd., 2015; Pektaş- Karabekir, 2016).

Teknoloji destekli uygulamalar, öğrencilerin bireysel özelliklerine ve farklılıklarına uygun öğretim materyalleri tasarlamayı da hedeflemektedirler. Aynı zamanda kullanılan yöntem ve tekniklerinde teknoloji desteğiyle uyarlanmasını sağlamayı da hedeflerler (Sani-Bozkurt, 2017). Teknoloji temelli uygulamalar, ÖGB için eğlenceli süreçler olabilir, görsel, işitsel ve dokunsal uyaranlar ile çeşitli öğrenme girdileri sunarak daha etkili ve kalıcı öğrenmelerin olmasına hizmet ederler ve öğrenilenlerin hatırlanmasını kolaylaştırarak bireylere alternatif öğrenme yolları sunarlar (Sani-Bozkurt, 2017). ÖGB'lerin yaşamlarında bağımsızlığa ulaşabilmeleri kendilerine sunulan özel eğitim hizmetlerinin kalitesine bağlıdır. Bu nedenle doğru yardımcı teknolojileri doğru yöntemlerle ve bireylerle kullanmak çok önemlidir (Sertkaya, 2021). Yardımcı teknoloji kavramı, ÖGB tarafından kullanılan teknolojileri, sistemleri ve ürünleri içeren geniş bir kavramdır (Sola-Özgüç, 2015). Yardımcı teknolojiler, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin çevreleriyle etkileşimlerini ve yaşam kalitelerini arttırmak için kullanılan araç gereçlerdir (Özdamar, 2016).

Yardımcı teknoloji cihazı; bir bireyin işlevsel yeteneklerini arttırmak, sürdürmek ve geliştirmek amacıyla kullanılan bir ürün, uygulama ya da sistemdir (Edyburn, 2004). Eğitimde kullanılan yardımcı teknolojiler arasında; mobil uygulamalar, tablet bilgisayarlar, kalem tutma aparatları, büyüteçler, resimli kartlar gibi araçlar bulunmaktadır. Yardımcı teknolojiler eğitim alanında kullanıldığı gibi yetersizliğin tedavisinde ve engelin kaldırılmasında da kullanılmaktadır (Sola-Özgüç, 2015).

Eğitimde teknoloji kullanımını hem öğretmenler için hem de öğrenciler için birçok fayda sağlamaktadır. Sağladığı faydalar arasında; verimli olması, hızlı olması, birçok duyuya hitap etmesi, ulaşılabilecek örnek sayısının fazla olması, taşınabilir olması, tekrar kullanılmaya elverişli olması ve kolay ulaşılabilmek sayılabilir. Tüm bu faydalar göz önünde tutulduğunda yardımcı teknolojiler öğrenmeyi verimli bir hale getirmektedir. Birçok bireysel farklılığı bünyesinde bulunduran ÖGB için ise gerekli uyarlamaları yapmayı mümkün kılmaktadır. ÖGB aynı zamanda günlük yaşamlarında birçok yardımcı teknolojiyi de kullanarak daha bağımsız bir yaşam sürdürmektedirler. Özel eğitimin nihai amacının bireylerin bağımsız bir hayat sağlamak olduğunu da göz önünde bulundurursak teknoloji temelli uygulamaların kullanılması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Özdamar, 2016). Yardımcı teknolojiler özel eğitim öğretmenleri tarafından sınıflarda sıklıkla kullanılmaktadır (Aslan, 2018).

2.3. Sosyal Geçerlik

Eğitim araştırmalarında bilimsel dayanaklı uygulamalar belirlenirken incelenen tek denekli deneysel araştırmaların en önemli kriterlerinden biri de uygulanan müdahale bulgularının sosyal geçerliliği, pratikliği ve sürdürülebilirliğidir. Tek denekli deneysel araştırmaların sosyal geçerliliğini arttırmak için; sosyal önemi yüksek bağımlı değişkenlerin önemine vurgu yapılır, bağımsız değişkenlerin net bir şekilde tanımlanması gerekir, müdahale sonuçlarının net ve sürdürülebilir olması gerekir (Horner vd., 2005).

Sosyal geçerlik; yapılan çalışmaların etkililik, uygunluk ve sürdürülebilirlik düzeyine yönelik yapılan değerlendirmelerdir (Wolf, 1978). Sosyal geçerlik, sosyal açıdan anlamlı amaçlar seçmek ve ulaşılan sonuçların sosyal açıdan kabul edilmesidir (Turhan, 2015). Literatürdeki çalışmaların başarılı olmasını sağlayan en önemli kriterlerden biri sosyal geçerliliğin değerlendirilmesi ve çalışmaların sosyal açıdan anlamlı olmasıdır. Bireylere kazandırmak istediğimiz hedef davranışların birey ve toplum için uygun ve anlamlı olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra hedef davranış kazandırılırken kullanılan yöntemlerin ve uygulama sonucunda elde edilen bulguların da toplumsal olarak uygun ve anlamlı olması çok önemlidir.

Sosyal geçerlik iki şekilde değerlendirilmektedir: a) Öznel değerlendirme b) Sosyal karşılaştırma (Vuran ve Sönmez, 2008). Öznel değerlendirme yaklaşımı ile doğrudan çalışmaya katılan kişilerden ya da bu kişilerin hayatında önemli yeri olan kişilerden çalışmanın hedef, yöntem ve sonuçlarına ilişkin bilgi toplanır. Kendisinden bilgi elde edilecek kişilere ilişkin dört tip tüketici tanımlanmıştır. a) doğrudan tüketiciler b) dolaylı tüketiciler c) yakın topluluk üyeleri c) uzak topluluk üyeleri (Vuran ve Sönmez, 2008). Öznel değerlendirme yaklaşımı bilgilerine

başvurulacak kişilerin görüşlerinin nitel olarak analiz edilmesini gerektirir. Nitel analiz üzerinde çalışılan veriler ile ilgili anlam üretmek ve açıklama yapmak amacıyla izlenen bir sınıflandırma ve yorumlama sürecidir (Çelik, Baykal ve Memur, 2020). Araştırmada kullanılan hedeflerin, yöntemlerin ve uygulama sonuçlarının topluluk içerisinde bir durum ve değerlendirme bildiren, anlamlı, önemli, eksik, geliştirilebilir gibi ifadeler içermesi gerekir. Literatürdeki öznel değerlendirme yaklaşımı ile sosyal geçerlik verisi toplayan araştırmalar bulunmaktadır (Eriş, 2021; Kaptan, 2018; Kurnaz, 2016; Orum-Çattık, 2016; Terzioğlu, 2017; Tunçel, 2017; Ulugöl, 2018).

Öznel değerlendirme ile toplanan veriler her zaman riskli verilerdir ve her zaman araştırmacıları yanıltma ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Wolf (1978) çalışmasında; Berleman, vd., (1972)' in yaptıkları çalışmadan bahseder, bu çalışmada araştırmacılar öğrencilerle yaklaşık iki yıl süren okuldaki yıkıcı davranışlar üzerine deneysel bir çalışma yürütmüşler ve öğrencilerin davranışlarında olumlu değişiklikler gözlemlemişlerdir ama öznel değerlendirme yoluyla alınan sosyal geçerlik verileri bu sonuçları doğrular nitelikte olmamıştır. Sosyal karşılaştırma yaklaşımı ise bireyin performansının normal gelişim gösteren akranlarının performansı ile karşılaştırılması demektir. Bireyin performansının norm aralığına denk gelmesi yapılan çalışmanın başarıya ulaştığını gösterir (Karasu ve Atbaşı, 2018).

Öğrenmenin son aşamalarından biri de kalıcılıktır. Kalıcılığın sağlanması amacıyla bireylerin günlük yaşamlarında sıklıkla kullandıkları, sosyal olarak anlamlı davranışları seçeriz. Yine öğretim aşamasında kullandığımız pekiştiricilerin silikleştirilmesi de bireyin başkalarına bağımlılık düzeyini azaltarak kalıcılığa hizmet eder. Tüm bunlar göz önüne alındığında uygulamada kalıcılık aşamasını planlanmasını ve izlenmesinin sosyal geçerlik verilerini arttırdığı söylenebilir (Vuran ve Sönmez, 2008). Sürdürülebilirlik diğer adıyla kalıcılık; uygulama sonrasında hedef davranışların araştırmacı müdahalesi olmaksızın devam etmesi anlamına gelmektedir. Bir uygulamanın etkisinin uzun zaman gözlenmesi o uygulamamanın sosyal olarak geçerli olduğunun göstergelerindendir (Kennedy, 2002).

Sosyal geçerliliği belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda öznel değerlendirme yaklaşımı ve sosyal karşılaştırmanın ayrı ayrı kullanılmasının yanında iki yaklaşımın beraber kullanılması da mümkündür. Literatürde iki yaklaşımında beraber kullanıldığı bir çalışmaya rastlanmıştır (Ergenekon, 2012).

2.4. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı

Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı, Albert Bandura tarafından geliştirilen temelinde gözleyerek öğrenme kuramına dayanan öğrenmeyi çevresel faktörler ve bilişsel süreçler ile

açıklayan bir kuramdır (Olçay ve Vuran, 2010). Albert Bandura, sosyal bilişsel öğrenme kuramının temellerini gözleyerek öğrenme ile yaptığı çalışmalara dayandırmaktadır. Gözleyerek öğrenme kuramı ise A. Bandura ve E. Miller ile J.Dollard' ın teorileri temel alınarak geliştirilmiş bir kuramdır. Gözleyerek öğrenmeyi; E. Miller ve J. Dollard davranışsal yaklaşımla açıklarken A. Bandura bilişsel yaklaşımla açıklamaktadır (Bandura, 1966; Olçay ve Vuran, 2010).

Bandura gözleyerek öğrenmeyi bir modelin gözlenmesi sırasında ya da gözlendikten kısa süre sonra meydana gelen şu dört süreçle açıklar; a) davranışın ilgili kısımlarına ve sonuçlarına dikkat edilir, b) kişi modelin davranışıyla ilgilendikten sonra saklama süreci işler ve gerektiğinde hatırlama gerçekleşir, c) model alınan davranış gerçekleştirilerek davranışa dönüştürülür ve d) davranışı gerçekleştirmek için motivasyon sağlanır, güdülenme gerçekleşir (Bandura, 1966).

Gözleyerek öğrenmenin en önemli ve ilk ögesi dikkat etme sürecidir. Öğrenmenin gerçekleşmesi için bireyin modelin yaptıklarını izlemesi ve algılaması gerekmektedir. (Korkmaz, 2020). Dikkat etme sürecini etkileyen bazı faktörler bulunmaktadır. Modelin yaşı, cinsiyeti, statüsü gibi gözlemcinin dikkatini etkileyecek özellikleri, gözlenecek davranışların gözleyen kişilerin amacına uygunluğu, model alınan eylemlerin, basit, yalın ve ne derecede dikkat çekici olduğu, yapılan eylemlerin sonucu ve geçmiş yaşantılar bu faktörler arasında gösterilebilir (Çakır, 2019). Ardından bireyin gözlemleyerek edindiği davranışı gerçekleştirmesi için o davranışı hatırlaması gerekmektedir. Gözlenen bilginin sembolleştirilip kodlanması ve bellekte saklanması gerekmektedir. Bireyin sembolleştirme kapasitesinin yüksek olması gözleyerek öğrenme için önemli bir faktördür. Daha sonra ise davranışa dönüştürme süreci gelir. Davranışa dönüştürme süreci, kişinin izlediği davranışları hatırlayıp sergilemesidir. Öğrenilenlerin davranışa dönüştürülme sürecinde kişi uygun fiziksel özelliklere ve yeterli istek ve inanca sahip olmalıdır. Son olarak kişinin izlediği davranışı sergilemesi için yeterince motivasyona sahip olması ve güdülenmesi gerekmektedir. Bu son aşamada önemli olan nokta öğrenilenlerin davranışa dönüştürülmesidir. Bandura'ya göre öğrenilen bir davranış kişi tarafından sergilenemez de sergilenmeyebilir de. Kişinin davranışı sergilemesi için yeterince güdülenmiş olması gerekmektedir (Çakır, 2019; Korkmaz, 2020).

Bandura tarafından geliştirilerek sosyal bilişsel öğrenme kuramı olarak adlandırılan bu kurama göre öğrenme bireylerin çevrelerindeki diğer bireylerin davranışlarını ve bu davranışların sonuçlarını gözlemesi sonucu gerçekleşir, bir modeli gözleyerek

gerçekleştirdikleri öğrenme sonucu bireyler birçok karmaşık beceriyi hızlı bir şekilde gerçekleştirebilirler (Öncül, 2015).

Gözlemci gözlediği davranışlara ilişkin bilgi toplayarak bu bilgileri kendine göre değerlendirir ve bazı davranışları seçerek gerçekleştirir (Halisküçük, 2007). Gözleyerek öğrenme sürecinde model olma ve taklit etme çoğu zaman aynı anlamda kullanılmaktadır. Model olmada gözleyen bir davranışın bir model tarafından sergilenmesini izlerken taklit etmede izlenen davranış sergilenir (Terzioğlu, 2017). Bandura birçok insan davranışının modeli gözleme yoluyla edinildiğini belirtmektedir. Fakat buradaki gözlem yoluyla öğrenme bir kişinin davranışlarını basit olarak taklit etmeyi değil çevredeki olayların bilişsel olarak işlenmesiyle kazanılır. Gözleyerek öğrenme taklit davranışlarını içerebilir de içermeyebilir de (Erdamar-Koç, 2020).

2.5. Model Olma

Modelle öğretim sosyal bilişsel öğrenme kuramına dayalı bir öğretim yöntemidir. Hem normal gelişim gösteren bireylerin hem de ÖGB'lerin eğitiminde çeşitli davranışların kazandırılmasında etkili bir yöntem olarak görülmektedir (Öncül, 2015). Model olma, bireyin hedef davranışı gerçekleştiren bir modeli ve bu davranışın sonuçlarını gözlemesi, gözlediği bu davranışı sergilemesi ve istenen ölçüde öğrenmesidir (Çolak, 2018). Model olma ile akademik beceriler, iletişim becerileri, kişiler arası beceriler öğretileceği gibi problem davranışların azaltılması da sağlanabilmektedir (NAC, 2022). Model olma aynı zamanda günlük hayatımızda sıklıkla kullandığımız doğal öğretim yöntemlerinin bir uyarlamasıdır (Değirmenci, 2010).

Model olma, canlı model ve videoyla model olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (NAC, 2019). Canlı modelle öğretim (in-vivo modeling), bireyin canlı bir model tarafından gerçekleştirilen hedef beceriyi izlemesi ve ardından beceriyi gerçekleştirmesidir (Öncül, 2015; NAC, 2019). Canlı model olma sırasında; modelin davranışı nasıl sergilemesi gerektiği belirlenmeli, model hedef davranışı sergilerken sergilenen davranışa dikkatin yöneltmesi sağlanmalı, model olma süreci planlı bir şekilde azaltılarak bireyin hedef davranışı bağımsız olarak sergilemesi hedeflenmelidir (NAC, 2022).

Video model olma ise bireye öğretilmek istenen hedef becerinin bir model tarafından sergilendiği ve bireyin videoyu izledikten sonra videodaki hedef beceriyi bağımsız olarak yerine getirmesidir (Delano, 2007; Nikopoulos & Keenan, 2007)). Son yirmi yılda teknolojik gelişmelerin eğitimde kullanılmasıyla beraber araştırmacılar modelleme kavramını ve kullanımını genişletecek çalışmalar yapmaktadırlar. Günümüz araştırmalarında da teknolojiye paralel olarak VMU önemli bir yer tutmaktadır. (Sherer vd., 2015).

Video modellemede bireyin gözlem yapması için canlı senaryolar yerine video kasetler kullanılarak dikkatin video kaset üzerinde yoğunlaştırılması sağlanır. Video modellemede bireyin öğrenmesini istediğimiz davranış videoya kaydedilir ve kaydedilen videolarda öğretilmek istenen davranışlar belirgin olarak vurgulanabilir (Mccoy & Hermansen, 2019).

2.6. Video Model Uygulamaları

VMU; öğretilmek istenen hedef becerilerin belirgin olarak modellendiği ve bu modellemenin video kaydına alındığı, alınan kayıtların sistematik bir yöntemle öğrencilere sunulduğu bir öğretim uygulamasıdır (Sansosti & Powel-Smith, 2008). VMU'larda bireyden bir bilgisayar ya da ekran önünde oturarak videoyu dikkatle seyretmesi ardından bireyden videodaki performansı sergilemesi beklenir. Bu süreç çok sayıda deneme ile amaca ulaşılan kadar tekrar edilir (Genç-Tosun ve Kurt, 2014).

Video modelle öğretimin ilk kullanıldığı araştırmalarda videoların oluşturulması ve öğretimin yapılmasında masa üstü bilgisayarlar, kameralar, videokasetler gibi taşınmaz cihazlar kullanılırken teknolojinin gelişmesiyle beraber tablet, telefon gibi taşınabilir cihazlar kullanılmaya başlanmıştır (Diner-Evren, 2021). Son yıllarda taşınabilir ve kolay ulaşılabilir teknolojik araçların eğitim alanlarında kullanılmaya başlanmasıyla video modelin eğitim ortamlarında yaygınlığı artmaktadır (Çay ve Bozak, 2020). Videoyla model olma farklı yetersizlik grubundaki ÖGB'lerin eğitiminde kullanılan etkili ve bilimsel dayanaklı bir uygulamadır (Yavuz, 2017). VMU birçok farklı yetersizlik grubu ve hedef davranış ile yapılan çalışmalarda; isteme davranışı, OSB (Wert & Neisworth, 2003), sosyal iletişimi başlatma, OSB ve gelişimsel gerilik (Nikopoulos & Keenan, 2003), makarna pişirme becerisi, zihinsel yetersizlik (Halisküçük, 2007) etkili sonuçlar vermiştir.

VMU'nun literatürde sıralanan birçok yararı bulunmaktadır (Acar ve Diken, 2012; Charlop-Christy, Le & Freeman, 2000; Turhan, 2015; Vuran ve Sönmez, 2010).

- VMU'da videoların hazırlanması ve uygulanması canlı bir model kullanılmasından daha az maliyet ve zaman gerektirir (Ayres & Langone, 2005; Charlop-Chris, Lee & Freeman, 2000; Değirmenci, 2010).
- VMU hedef davranışa ve bu hedef davranışın alt basamaklarına odaklanarak davranışı somut bir şekilde betimler ve dikkati davranış üzerinde yoğunlaştırır (Arat-Odacı, 2020).
- VMU'da video kayıtlarının oluşturulması sürecinde istenen senaryolar hedef davranışı tam olarak betimleyecek hale gelene kadar tekrar tekrar çekilebilir ve araştırmacılar

model olma sürecinde çok fazla kontrole sahiptirler (Acar-Diken, 2012; Çimen, 2015; Diner-Evren, 2021; NAC, 2022).

- Video kayıtlarda hedef becerilerin kritik kısımlarına odaklanılabilir (Ayres & Langone, 2005; Değirmenci, 2010).
- Vidoların çekimleri gerçek ortamlarda gerçekleştiği için gerçek deneyimler ile benzerlik kurulur (Arat- Odacı, 2020; Diner-Evren, 2021; Pektaş-Karabekir, 2016).
- Bir öğrenci için hazırlanan video benzer ihtiyaçları olan diğer öğrenciler için de kullanılarak bir video ile tekrar tekrar öğretim yapılabilir (Ayres & Langone, 2005; Değirmenci, 2010).
- Öğretim sırasında kullanılan bilgisayar tablet gibi teknolojik araçlar öğretimi zevkli hale getirir ve öğrenciler için kolay ulaşılabilir (Diner-Evren, 2021).
- Video izlemek bireyler tarafından doğal bir pekiştirici olarak görülür ve güdülenmeyi artırır. Hedef beceri kazanılana kadar videolar tekrar tekrar izlenebilir (Pektaş-Karabekir, 2016).
- VMU öğretim sırasında ya da model olma süreçlerinde karşılaşılması olası öğretimi bozacak etmenlerin kontrol edilmesini sağlar (Acar, 2015).
- VMU'da videolar öğrencilerin hem görme hem işitme duyularına hitap ederek, öğrencilere birden fazla girdi sunar ve öğrenmeyi daha etkili hale getirir (Eldeniz-Çetin ve Ulugöl, 2017).
- VMU sosyal etkileşime girmeyi gerektirmez (Besler, 2015; Halisküçük, 2007).
- VMU'da modellenen davranış hızlı bir şekilde edinilir ve video bir pekiştirme işlevi gördüğünden sürekli pekiştirmeye çok az ihtiyaç duyulur (Buggey, 1995).
- VMU hedef becerileri tüm basamaklarda somut bir şekilde gösterdiği için sonuçlara ilişkin güvenilir ölçümler yapılmasını sağlar (NAC, 2022; Orum-Çatık, 2016).
- VMU hızlı bir geri bildirim sağlar (Diner-Evren, 2021).
- VMU'da, gözleyerek öğrenme ve bireysel yaşantılar iç içe geçerek öğrenmenin kalıcılık ve genellemesi sağlanır ve hızlandırılır (Acar-Diken, 2012; Buggey, 1995; Çimen, 2015; NAC, 2022).

Videoyla model olma dört farklı şekilde kullanılmaktadır. Bunlar; videoyla model olma, video geri bildirim, video ipucu ve bilgisayar destekli video öğretimidir (Turhan, 2015).

Videoyla model olma, bireyin hedef beceriyi bir video kayıttan izlediği, model olarak kendisi, akranı ya da bir yetişkinin kullanıldığı, hedef beceriyi video kayıttan tekrar etmesini ve genelleştirmesini sağlayan uygulamadır (Bellini, Akullian & Hopf, 2007; Diner -Evren, 2021;

Nikopoulos & Keenan, 2007). **Video geri bildirim**, kişi üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamış, hatalı tepkilerinin bulunduğu, kendisinin yer aldığı video kaydını izlerken doğru ve yanlış basamakların farkına varmasına ve bireye ipuçları sunarak düzeltmeler yapmasına dayanan bir uygulamadır (Çay ve Bozak, 2020; Diner- Evren, 2021; Vuran, 2018 sf. 109). **Video ipucu** videonun belli bir bölümü izlendikten sonra beceri basamaklarını bireyin tamamlaması istenen anında fırsat sağlayan bir öğretimdir (Diner-Evren, 2021; Halisküçük, 2007). **Bilgisayar destekli video öğretiminde** video model ve bilgisayar teknolojileri iç içe geçirilip videoların bilgisayardan izlenmesi sağlanır ve bireyler öğrenme sürecinin içinde aktif olarak tepki verebilirler (Halisküçük, 2007).

VMU'larda yetişkin model, akran model, videoyla kendi kendine model olma, kişisel görüş noktası / odaklanan bakışla video model olma ve karma model uygulamaları kullanılmaktadır (Genç-Tosun ve Kurt, 2014). **Yetişkin model**, öğretim videosunda model olarak yetişkinlerin kullanıldığı, hedef davranışı bir yetişkinin gerçekleştirdiği öğretim videolarıdır, tanıdık ve tanıdık olmayan yetişkinler model olabilirler (Mccoy & Hermansen, 2007). **Akran model**, öğretim videosunda model olarak akranın kullanıldığı uygulamalardır, akranlar genel olarak aynı yaşta olurlar, tanıdık ve tanıdık olmayan akranlar kullanılabilir (Nikopoulos & Keenan, 2007; Mccoy & Hermansen, 2007). **Video kendi kendini modelleme**, öğretim videosunda model olarak bireyin kendisi kullanılmaktadır, hatalı tepkilerin olduğu görüntüler silinerek doğru tepkilerin izlenmesi sağlanır. (Mccoy & Hermansen, 2007). **Video kendine model olmada** birey kendi davranışlarını gözler ve birey kendi kendinin modeli olur (Wert & Neisworth, 2003). Videoda kendi kendine model olma yalnızca olumlu davranışların sergilenmesinde kullanılır (Buggey, 1995). **Kişisel görüş noktası / odaklanan bakışla video model** olmada hedef becerinin gerçekleşmesi bireyin gözünden izlenir, beceriyi gerçekleştiren bireyin elleri de videoda görünebilir. **Karma Model** olma uygulamalarında yukarıda açıklanan model türleri bir öğretim videosunda bir arada kullanılabilir. Kendi kendine model olan bir bireye ipucunu bir yetişkin model verebilir (Mccoy & Hermansen, 2007).

VMU video görüntülerinin hazırlanması ve video modelle öğretimi uygulama olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır (Genç-Tosun, Kurt, 2014). VMU'nun ilk basamağı video görüntülerinin hazırlanmasıdır. Uygulamacı öncelikli olarak öğretmek istediği hedef beceriyi belirlemeli, hedef davranışı gözlenebilir ve ölçülebilir olarak tanımlamalı ve beceri analizi yapmalıdır (Genç-Tosun ve Kurt, 2014; Vuran, 2018). Video modelle öğretimi gerçekleştirmek için kullanacağı araç gereçleri ayarlamadır. Videoların kaydedilmesi ve izlenmesi aşamalarında teknolojik araçlara ihtiyaç olmaktadır (Genç-Tosun ve Kurt, 2014). Uygulamayı yapmak için gerekli izinler alındıktan sonra birey gözlenmeli ve hedef davranış için gerekli ön koşul

becerilerine sahip olup olmadığı sınıanmalıdır (Vuran ve Olçay-Gül, 2018). Daha sonra öğretim videosu hazırlama basamağına geçilir, bu basamakta video kaydında davranışı sergileyecek model seçilir ve seçilen modeller hedef davranışları net bir şekilde sergilemeleri hususunda eğitilir, senaryolar varsa eğer üzerinde çalıştırılır ve video kaydı tamamlanana kadar bu süreçler üzerinde çalışma yapılabilir (Genç-Tosun ve Kurt, 2014; Vuran ve Olçay-Gül, 2018). Video kaydı oluşturma sürecinin son aşaması ise kayda alınan videoların üzerinde gerekli görülen yerlerde düzeltmeler yapılmasıdır. Yapılan düzenlemeler sırasında, modelin davranışının doğal olması, görüntü akışının normal hızda olması ve video süresinin uygun bir süre olması gibi hususlara dikkat etmek önemlidir (Vuran, 2018).

Video kayıtlarının tamamlanmasının ardından video modelle öğretimin uygulanmasına geçilir. VMU'nun ilk aşaması öğrencinin hedef beceri ile ilgili sahip olduğu düzeyi belirlemek amacıyla başlama düzeyi verisi toplamaktır. Başlama düzeyi verisi toplamak öğrencinin sahip olduğu performans düzeyini ortaya koyar. Ardından ortamda gerekli düzenlemeler yapılarak video kaydı izlettirilir, video kaydının nasıl izlettirileceği, ne zaman durdurulacağı önceden planlanmış olmalıdır. Öğretim sunulduktan sonra bireyin hedef davranıştaki ilerlemesinin öğretimden kaynaklandığını bulmak amacıyla başlama düzeyindeki veri toplama yönteminin aynısı tekrar kullanılmalı ve hedef davranışın öğretim yönteminden kaynaklanıp kaynaklanmadığı bulunmaktadır. Bireyde ilerleme varsa en düşük düzeyde performans sergileyene kadar devam etmelidir, eğer ilerleme yoksa sorunun nereden kaynaklandığı bulunmalıdır. Öğretim sonunda hedef davranışına ilerleme kaydedilen öğrencilerin bağımsızlığa ulaşması ve genelleme yapabilmesi için ipuçlarının silikleştirilmesi gerekir. Video kayıtları üç farklı şekilde silikleştirilebilir. Geciktirme/erken durdurma, video kayıtlarının geç ya da erken başlatılması ya da hiç gösterilmemesidir. Hata düzeltilmesi, sürekli hata yapılan basamakların tekrar izlenmesi ve düzeltme yapılmasıdır. Basamakları azaltma öğrencinin akıcılık kazandığı beceri basamaklarının video kayıttan çıkarılmasıdır (Genç-Tosun ve Kurt, 2014; Vuran ve Olçay-Gül, 2018). VMU sürecinde izlenen basamaklar Tablo 2'de gösterilmektedir.

TABLO 2*VMU sürecinde izlenen basamaklar*

1- Hedef davranışı belirleme		
2-Araç gereçlerin hazırlanması		
Öğretim videosu çekmek için video çeken bir araç	Video kadını öğrenciye izletmek için bir araç	
3-Beceri analizi ve senaryo yazma		
4-Öğretim videosu hazırlama		
5-Başlama düzeyi verisi toplama		
6-Öğretim oturumunun düzenlenmesi		
Ne zaman?	Nerede?	Hangi sıklıkta?
7- Öğretimi sunma		
8-İlerleme izleme		
İlerleme yoksa, sorun çözme	İlerleme varsa, öğretime devam etme	ipucunu silikleştirme

2.7. İlgili Literatür

Bu bölümde VMU'ya ilişkin literatür yer almaktadır. Literatür taraması “özel gereksinimli birey”, “video model ve özel eğitim”, “video model uygulamaları”, “video modeling and special education”, “video modeling interventions”, “video modeling” anahtar kelimeleri kullanılarak YÖKTEZ, Google Akademik, EBSCO, ERIC veri tabanları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan araştırmalar VMU'nun etkililiğine ilişkin araştırmalar, etkililik ve verimliliğine ilişkin araştırmalar ve derleme araştırmaları olmak üzere üç bölüm halinde incelenmiştir.

2.7.1. VMU'nun Etkililiğine İlişkin Araştırmalar:

TABLO 3

VMU'nun etkililik araştırmaları

Kaynak	Katılımcı Özellikleri (yaş, sayı, tanı)	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Araştırma Modeli	Genelleme	İzleme	Sosyal Geçerlik	Sonuç	Model türü
(Schreibman, Whalen ve Stahmer, 2000)	3-6 yaş 3 çocuk OSB	Uygun olmayan davranışları azaltma	Video model uygulamaları	Katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi	(+)	(+)	(-)	Etkili	Odaklanan bakış açısıyla video model
(Nikopoulos ve Keenan, 2003)	9-15 yaş 7 kişi OSB- GG	Sosyal iletişim başlatma	Video model uygulamaları	Çoklu başlama düzeyi modeli- AB modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran ve yetişkin model

(Wert ve Neisworth, 2003)	3-6 ay 4 çocuk OSB	İsteme davranışı	Video model uygulamaları	Katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi	(-)	(+)	(-)	Etkili	Kendi kendine model
(Nikopoulos ve Keenan, 2004)	7-9 yaş 3 kişi OSB	Sosyal beceri	Video model uygulamaları	Katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi	(-)	(+)	(-)	Etkili	Akran model
(Nikopoulos ve Keenan, 2007)	6,5 – 7,5 yaş 5 çocuk OSB	Sosyal iletişim ve sosyal beceriler	Video model uygulamaları	Katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi – AB modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran model
(Halisküçük, 2007)	10 – 13 yaş 3 öğrenci Zihinsel yetersizlik	Makarna pişirme becerisinin öğretilmesi	Video model uygulamaları	Katılımcılar arası çoklu yoklama modeli	(+)	(-)	(-)	Etkili	Akran model

(Charlop, Dennis, Carpenter ve Greenberg 2010)	7-11 yaş 3 kişi OSB	Sosyal ifadeler	Video model uygulamaları	Çoklu başlama düzeyi modeli	(+)	(-)	(+)	Etkili	Yetişkin model
(Deniz-Değirmenci, 2010)	18-21 yaş 4 birey Hafif düzey Zihinsel yetersizlik	Otel kat hizmetleri becerisi	Video model uygulamaları	Davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model
(Akmanoğlu ve Tekin-İftar,2011)	6-11 yaş 3 çocuk OSB	Güvenlik becerileri	Video model ve aşamalı yardım	Yoklama denemeli katılımcılar arası çoklu yoklama	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran model
(Ergenekon, 2012)	7-9 yaş 3 çocuk Kaynaştırma	Basit ilkyardım becerilerinin kazandırılması	Video model uygulamaları	Yoklama denemeli davranışlar arası çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran model
(Özen, Batu ve Birkan,2012)	9 yaş 3 kişi OSB	Sosyo dramatik oyun becerileri	Video model	Çoklu başlama düzeyi modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model

(Besler ve Kurt, 2014)	5-6 yaş 3 çocuk OSB	Legolarla tren yapma becerisi	Video model		Katılımcılar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model
(Pektaş- Karademir, 2016)	3 yaş 9 ay ve 5 yaş 5 ay 4 çocuk OSB	Sosyal tepki davranışı	akıllı tahta aracılığıyla sunulan video model		Katılımcılar arası yoklama denemeli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model
(Kurnaz, 2016)	7-9 yaş 4 çocuk OSB	Video oyunu oynama becerisi	Video model uygulamaları		Uyarlanmış yoklama evreli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Kendi kendine video model
(Gülsöz ve Çıkılı, 2017)	10-11 yaş 3 öğrenci	Soğuk içecek hazırlama ve içecek servis etme becerisi	Video model uygulamaları		Katılımcılar arası çoklu yoklama modeli	(-)	(+)		Etkili	Akran model

(Terzioğlu, 2017)	7 yaş 1 erkek Kaynaştırma	Sosyal beceriler	Tablet bilgisayar ile sunulan video modelle öğretim uygulaması	Yoklama evreli beceriler arası çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran ve yetişkin model
(Yavuz, 2017)	7-8 yaş 3 çocuk OSB	Üst geçit kullanarak karşıdan karşıya geçme becerisi	Videoyla model olma	Katılımcılar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli ku	(+)	(+)	(+) Öznele değerlen	Etkili	Yetişkin model
(Arat Odacı, 2018)	8-9 yaş 3 çocuk OSB, ÖG ve HDZY	Kendini cinsel istismardan koruma davranışı	Video ile model olma	Katılımcılar arası çoklu yoklama deseni	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran model
(Orum-Çattık ve Ergenekon, 2018)	15-16 yaş 3 çocuk hafif ve orta düzeyde zihinsel yetersizlik	Toplum kaynaklarını kullanma becerisi	Videoyla model olma ile verilecek BIE uygulaması	Yoklama denemeli katılımcılar arası çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili-	Akran model

(Kaptan, 2018)	6-9 yaş 4 çocuk OSB	Sosyo dramatik oyun manavlık oyununda manav ve müşteri rolüne ilişkin davranışları ve replikleri gerçekleştir me	Video modelle öğretim	Yoklama evreli katılımcılar arası çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Akran model
(Ulugöl, 2018)	18-22 yaş 3 yaş arasında zihinsel yetersizlik	Fide yetiştirme becerisi	Video model	Katılımcılar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model
(Diner-Evren, 2021)	40-43 ay 3 çocuk OSB	Taklit etme performansla rı	Video model	Katılımcılar arası çoklu yoklama desen	(-)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model

(Eriş, 2021)	7 yaş 3 çocuk OSB	Oyun oynama becerileri	Video model	Katılımcılar arası yoklama denemeli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Odaklanan bakışla model
(Kaya, 2021)	12-18 yaş 3 öğrenci OSB	Yabancı kişilerden korunma becerisi	Video model uygulamaları	Katılımcılar arası yoklama denemeli çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili	Yetişkin model

Schreibman, vd., (2000); 3-6 yaş arasında OSB tanılı üç çocukla, uygun olmayan davranışların azaltılmasında VMU'nun etkililiğini araştırmışlardır. Araştırma, katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi ile desenlenmiştir. Kullanılan model türü, odaklanan bakış açısıyla video modeldir. Bir ay sonra araştırmanın izleme verileri davranışın devam ettiğini göstermiştir ve farklı geçiş davranışlarında öğrenilen davranışın genellendiği görülmüştür. Sosyal geçerlik verilerinin toplandığı araştırmanın sonucunda uygun olmayan davranışların azaltılmasında VMU etkili bulunmuştur.

Nikopoulos & Keenan, (2003); yaşları 9-15 arasında değişen OSB ve gelişimsel gerilik tanılı 7 bireyle, sosyal iletişimin başlatılmasında VMU'nun etkililiğini araştırmışlardır. Araştırma altı birey için çoklu başlama düzeyi modeli ile bir birey için ise AB modeli ile desenlenmiştir. Akran model ve yetişkin model kullanılmıştır. Araştırma dört çocukta etkili değişiklikler yaratmış ve iki aylık izlemeler sonucunda devamlılık sağladığı görülmüştür. Etkili olmayan 3 çocuğun VMU için gerekli ön koşul becerileri sağlamadığı ifade edilmiştir. Genelleme, izleme ve sosyal geçerlik verilerinin toplandığı araştırmanın sonucunda sosyal iletişimin başlatılmasında VMU etkili bulunmuştur.

Besler ve Kurt (2014), 5-6 yaş arasında 3 çocuk ve onların 30-40 yaş aralığında olan anneleri ile legolarla tren yapma becerisinin kazandırılmasında anneler aracılığıyla sunulan VMU'nun etkililiğini araştırmışlardır. Annelerin video kaydı hazırlama ve video model ile öğretimi doğru bir şekilde yapıp yapamayacakları ve bu öğretimin etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma katılımcılar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli ile desenlenmiştir. Genelleme, izleme ve sosyal geçerlik verilerinin toplanmıştır. Araştırma sonucunda annelerin yüksek uygulama güvenilirliği ile öğretim yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların hepsi öğretimi yapılan hedef beceriyi öğrenmiş, sürdürmüş ve genellemişlerdir. Sosyal geçerlik verileri öznel değerlendirme yaklaşımıyla toplanmıştır ve uygulamanın kabul edilebilir bir sosyal geçerliliğe sahip olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonucunda anneler aracılığıyla sunulan VMU etkili bulunmuştur.

Orum-Çattık ve Ergenekon (2018), 15-16 yaş arasında hafif ve orta düzeyde zihinsel yetersizlik tanısı olan 3 çocuk ile toplum kaynaklarını kullanma becerisinin öğretiminde VMU ile verilecek BIE uygulamasının etkililiğini araştırmışlardır. Araştırma yoklama denemeli katılımcılar arası çoklu yoklama modeli ile desenlenmiştir. Araştırma sonunda bütün katılımcıların toplumsal kaynakları kullanma becerisini kazandığı görülmüştür. Katılımcılar edindikleri beceriyi sürdürmüş ve farklı ortamlara genellemişleridir. Sosyal geçerlik verileri öznel değerlendirme yaklaşımı ile katılımcılardan, katılımcıların ailelerinden ve çalıştıkları ortamdaki personelden toplanmıştır. Genelleme, izleme ve sosyal geçerlik verilerinin toplandığı

araştırmanın sonucunda toplum kaynaklarını kullanma becerisinin öğretiminde VMU ile verilecek BIE uygulaması etkili bulunmuştur.

Kaptan (2018), 6- 9 yaş arasında OSB tanısı alan 4 çocuk ile sosyo dramatik oyun olan manavlık oyununda manav ve müşteri rolüne ilişkin davranışları ve replikleri gerçekleştirme davranışının öğretiminde sunulan VMU'nun etkililiğini araştırmışlardır. Araştırma yoklama evreli katılımcılar arası çoklu yoklama modeli ile desenlenmiştir. Akran model kullanılmıştır. Katılımcıların oyun içinde öğrendikleri becerileri farklı kişiler genelleyebildikleri ve izleme süreci sonucunda davranışlarını devam ettirdikleri görülmüştür. Sosyal geçerlik verileri öznel değerlendirme yaklaşımıyla katılımcıların ailelerinden toplanmıştır. Ailelerin araştırmada kullanılan yöntem ve öğretilen becerilere ilişkin görüşleri olumludur. Genelleme, izleme ve sosyal geçerlik verilerinin toplandığı araştırmanın sonucunda sosyo-dramatik oyun öğretiminde VMU etkili bulunmuştur.

2.7.2. VMU'nun Etkililik ve Verimliliğine İlişkin Araştırmalar:

TABLO 4

VMU'nun etkililik ve verimlilik araştırmaları

Kaynak	Katılımcıların Özellikleri (Cinsiyet, yaş, tanı)	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Araştırmanın Modeli	Genelleme	İzleme	Sosyal Geçerlilik	Sonuç
(Charlop-Christ, Le & Freman, 2000)	7- 11 yaş 5 çocuk OSB	Sosyal beceriler, dil becerileri, oyun becerileri	Canlı model ve video model uygulaması	Katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi	(+)	(-)	(-)	Video model daha ekili bulunmuştur.
(Genç, 2010)	5-6 yaş 4 erkek OSB	Yiyecek-içecek hazırlama becerileri	Eş zamanlı ipucu ve eşzamanlı ipucuyla video model	Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Etkililik ve verimlilik açısından önemli bir fark görülmemiştir.
(Sani-Bozkurt 2011)	5-6 yaş 3 katılımcı OSB	Yetişkin model ve akran model	Rol oyun becerileri	Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Her iki model de eşit derecede etkili

(Akmanoğlu ve Tekin-İftar 2011)	6- 11 yaş 3 katılımcı OSB	Video model ve aşamalı yardımla öğretim	Kötü niyetli yabancı kişilerin kendilerini kaçırma girişiminden kaçınmayı öğrenme davranışı	Yoklama denemeli katılımcılar arası çoklu yoklama modeli	(+)	(+)	(+)	Etkili
(Acar, 2015)	7-11 yaş 3 çocuk OSB	Sosyal becerilere ilişkin doğru katılımcı tepkilerinin yüzdeleri	Sosyal öykülerin sunumuyla, video öğretimi uygulamasının sunumunun	Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Her iki model de eşit derecede etkili
(Ertekin, Ece ve Yıkılmış, 2016)	14-21 yaş 4 öğrenci Orta düzey zihinsel yetersizlik	Günlük yaşam becerileri (Kazak katlama-ayakkabı boyama)	Videoyla model olma öğretimi yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş videoyla model olma	Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Şarkıyla desteklenmiş videoyla model olma daha etkili ve verimli bulunmuştur.
(Kutlu, 2016)	10 – 13 yaş 4 kişi OSB	Yabancı kişilerin kaçırma girişimlerinden korunmayı öğrenme düzeyi	Sosyal öykü ve sosyal öykü ile video model	Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Her iki uygulama eşit derecede etkili, sosyal öykü daha verimli bulunmuştur.

(Odluyurt, Değirmneci, Adalıoğlu, Kapan, 2015)	Okul öncesi dönemde 3 çocuk OSB	Kendiliğinden iletişimi başlama becerisi	PECS ve Ipad aracılığıyla sunulan VMU ile PECS	Dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(-)	Her iki uygulama eşit derecede etkili
(Öncül, 2015)	11 yaş 3 çocuk Yaygın gelişimsel bozukluk ve OSB	Garsonluk ile berberlik oyunlarından oluşan sembolik oyunlar	Canlı modelle öğretim ve video modelle öğretim olmak üzere iki bağımsız değişkeni	Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Her iki uygulama eşit derecede etkili. özel değerle ndirme
(Turhan, 2015)	6 – 8 yaş 4 çocuk OSB	Sosyal beceriler	Bilgisayar ortamında sunulan sosyal öykü uygulaması ve video modelle öğretim uygulamaları	Dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Her iki uygulamada etkili. Video model daha verimli.
(Turhan ve Vuran, 2015)	6 yaş 1 çocuk OSB	Sosyal beceriler	Sosyal öykü uygulaması ve video modelle öğretim	Dönüşümlü uygulamalar modeli	(+)	(+)	(+)	Her iki uygulamada etkili. Video model daha verimli.

Charlop-Christ, vd., (2000), 7- 11 yaş arasında OSB tanısı olan 5 çocuk ile sosyal beceriler, dil becerileri, oyun becerilerinin canlı model ve video model uygulaması ile sunulmasında hangi uygulamanın daha etkili ve verimli olduğunu araştırmışlardır. Araştırma katılımcılar arası çoklu başlama düzeyi ile desenlenmiştir. Video model ve canlı model öğretimlerinden sonra öğrenciler izlenmiş ve video model canlı modelden daha hızlı beceri kazanmasına ve genellemeye yol açtığı gözlenmiştir. Sosyal beceriler, dil becerileri, oyun becerilerinin öğretiminde canlı model ve VMU etkililiğinin karşılaştırıldığı araştırmada video modelle öğretim daha etkili ve verimli bulunmuştur.

Sani-Bozkurt (2011), 5-6 yaş arasında OSB tanılı 3 katılımcı ile yetişkin model ve ekran modelin kullanıldığı VMU'nun etkililik ve verimliliklerini araştırmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda rol oyun becerilerinden olan çorba pişirme oyunu ve ilk yardım oyunu becerilerinin öğretiminde her iki model türü de eşit derecede etkili olmuştur. Genelleme ve kalıcılık açısından anlamlı bir fark görülmemiştir. Her iki öğretim uygulamasına ilişkin anne ve babalardan alınan sosyal geçerlik bulguları ise eşit derecede olumludur.

Acar (2015), 7-11 yaşlarında OSB tanılı 3 erkek çocuğa sahip annelere sosyal öykü hazırlama ve uygulama bilgi ve becerileri ile video modelle öğretim hazırlama ve uygulama bilgi ve becerilerini kazanmaları amacıyla her iki uygulamaya ilişkin aile eğitimi sunmuştur. Aile eğitimini tamamlayan anneler tarafından sunulan sosyal öykü ve video model uygulamasının çocukların sosyal becerileri öğrenme düzeylerindeki etkililik ve verimliliklerini araştırmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmaya OSB tanılı, 7- 11 yaşlarında üç erkek çocuk ve onların anneleri katılmıştır. Bulgular, annelerin yüksek uygulama güvenirliliğiyle her iki öğretim uygulamasını da uygulayabildiğini, öğrendikleri beceriyi sürdürdüklerini ve genelleyebildiklerini göstermektedir. Araştırma sonucunda sosyal öykü ve VMU'nun eşit derecede etkili olduğu görülmüştür ve VMU'nun sosyal öykülere göre daha verimli olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda anneler her iki uygulama içinde olumlu görüş bildirmişlerdir.

Kutlu (2016), 10–13 yaş arasında OSB tanılı 4 kişi ile yabancı kişilerden korunma becerilerinin öğretiminde sosyal öykülerin yalnız sunumuyla ve sosyal öykü ile video model ile sunulmasının etkililik ve verimliliğini araştırmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmanın etkililik bulguları üç katılımcının her iki uygulamada da ölçütü karşılar düzeyde etkili olduğunu gösterilmiştir. Bir katılımcıda sosyal öykülerin yalnız sunulması daha etkili bulunmuştur.

Verimlilik bulguları katılımcılar arasında tutarlılık göstermemektedir. Sosyal öykülerin yalnız sunulduğu öğretim uygulaması üç katılımcı için daha verimli bulunmuştur. Araştırmada sosyal geçerlik bulguları katılımcılardan ve annelerinden toplanmıştır ve her iki grubun görüşleri de olumludur.

Öncül (2015), 11 yaşlarında yaygın gelişimsel bozukluk ve OSB tanıları olan çocuklara sembolik oyunların öğretiminde küçük grup şeklinde sunulan canlı modelle öğretimin ve VMU'nun etkililik ve verimliliklerini araştırmaktadır. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Sembolik oyunlar garsonluk ile berberlik oyunlarından oluşmaktadır. Araştırmanın sonunda edinim aşamasında VMU canlı modelle öğretime kıyasla daha etkili bulunmuştur, kalıcılık aşamasında canlı modelle öğretim VMU'ya kıyasla daha etkili bulunmuştur, genelleme aşamasında ise iki uygulama arasında belirgin bir farka rastlanmamıştır. VMU canlı modelle öğretime göre daha verimli bulunmuştur. Araştırmanın sonunda hem katılımcılar hem de öğretmen adayları olumlu görüş bildirmişlerdir.

Turhan (2015), altı-sekiz yaşlarında OSB tanılı dört çocuk ile bilgisayar ortamında sunulan sosyal öykü uygulaması ve VMU'nun etkililik ve verimliliklerini araştırmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmanın etkililik bulguları sonucunda dört katılımcının da hedeflenen sosyal becerileri hem video model hem de sosyal öykü uygulamalarıyla öğrenebildikleri görülmüştür. Üç katılımcının video modelle öğretim yöntemi ile hedeflenen becerileri daha kısa sürede öğrendikleri görülmüştür. Bir katılımcı ise her iki uygulama ile eşit sürede hedeflenen beceriyi edinmiştir. Katılımcılar çalışmadan sonra edindikleri becerileri sürdürmüşlerdir. Araştırmanın sosyal geçerlik bulguları annelerden yarı yapılandırılmış görüşmelerle alınmıştır. Anneler VMU'yu sosyal öykü uygulamalarından daha verimli bulmuşlardır. Araştırmanın sonunda iki uygulamada eşit derecede etkili ve verimli bulunmuştur.

2.7.3. VMU'nun Derleme Çalışmalarına İlişkin Araştırmalar:

TABLO 5

VMU'nun derleme araştırmaları

Kaynak	Kapsadığı Yıllar	İncelenen Araştırma Sayısı
(Ayres & Langone,2005)	1987- 2004	15 araştırma
(McCoy & Hermansen, 2007)	1985 – 2006	34 araştırma
(Delano,2007)	1985 – 2005	19 araştırma
(Bellini & Akullian,2007)	1987-2005	23 araştırma
(Olçay ve Vuran, (2010)	2000-2008	21 araştırma
(Shukla & Mehta, 2010)	1980 – 2008	26 araştırma
(Karasu, 2011)	2005-2011	24 araştırma
(Acar ve Diken, 2012)	2000- 2010	31 araştırma
(Alpaydın, 2020)	1990- 2017	11 araştırma

McCoy & Hermansen (2007), yaptıkları çalışmada video model türlerinin etkililiklerini incelemişlerdir. Araştırmaya dahil edilen makalelerde, en az bir katılımcının OSB tanısı almış olması, makalenin hakemli bir dergide yayınlanması ve video modelle ilgili araştırma çalışması olması ölçütü aranmıştır. İncelemeler sonucunda 34 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların yayın tarihleri 1987-2006 yıllarını kapsamaktadır. Ulaşılan çalışmalar; yetişkin model, akran model, kendi kendine video model, bakış açısı kullanılan model ve karma model olmak üzere beş kategoriye ayrılmıştır. 9 çalışmada yetişkin model kullanılmıştır. Yetişkin modelin kullanıldığı çalışmaların oyun becerileri, satın alma becerileri, konuşma becerileri ve heceleme becerileri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. 10 çalışmada akran model kullanılmıştır. Akran modelin kullanıldığı çalışmaların; yönergeleri takip etme, oyun becerileri, dil becerileri ve bağımsız yaşam becerileri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. 7 çalışmada video ile kendi kendine model olma kullanılmıştır. Kendi kendine model olmanın kullanıldığı çalışmaların; olumlu sosyal etkileşim, dil gelişimi, öfke nöbetlerinde azalma üzerinde etkili olduğu görülmüştür. 5 çalışmada odaklanan bakışla video model kullanılmıştır. Odaklanan bakışla video modelin kullanıldığı çalışmalarda, kendi kendine yardım becerileri, giyinme becerileri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. 3 çalışmada karma model kullanılmıştır. Karma modelin kullanıldığı çalışmaların konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. İncelenen çalışmalar sonucunda VMU'lar kullanılan modelin türü ne olursa olsun etkili bulunmuştur. En önemli etkiye sahip model türleri olarak ise benlik ve akran modeller gösterilmiştir.

Bellini & Akullian (2007), yaptıkları çalışmada OSB olan bireylerde video modelleme ve video kendi kendine modelleme (VSM) müdahalelerinin etkililiğini incelemişlerdir. 1987 ile 2005 yılları arasındaki çalışmaları inceleyen araştırmanın amacı VMU'nun kanıta dayalı kriterleri karşılayıp karşılamadığını belirlemektir. Bu amaçla 23 tek denekli çalışma araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmaya, dahil edilen çalışmaların 13 eyalet ve 4 ülkede, 20 birincil araştırmacı tarafından yürütüldüğü görülmektedir. OSB tanısı almış 73 katılımcı ile yapılan araştırmalarda katılımcıların yaşları 3 ila 20'dir. Araştırmanın sonunda OSB'li bireylerde video modelleme ve video kendi kendine modelleme (VSM) müdahalelerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların 9 tanesinde uygulama güvenilirliği ölçülmüştür. 4 çalışmada ise sosyal geçerlik verisi ölçülmüştür.

Olçay ve Vuran (2010), sosyal becerilerin öğretiminde VMU'nun kullanıldığı araştırmaları incelemişlerdir. Nitel bir doküman analizi olan çalışmada toplam 21 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan araştırmalardaki katılımcıların %97' si gelişimsel yetersizlik tanısı almış 3- 25 yaş arasındaki bireylerdir. Araştırmaların %76'sı okul, rehabilitasyon merkezi gibi ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaların %81'inde seçilen sosyal becerilerin seçilme

nedenleri belirtilmemiştir. Seçilen sosyal becerilerin iletişim başlatma, sosyal etkileşim, sohbet etme, uygun sözel beceriler ve motor beceriler olduğu görülmektedir. Ulaşılan araştırmaların yalnızca % 33'ünde sosyal geçerlik verisi toplanmıştır.

Acar ve Diken (2012), 2000-2010 yılları arasında OSB tanısına sahip çocuklara çeşitli becerilerin öğretiminde VMU'nun kullanıldığı 31 araştırmayı incelemiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan makaleler; video modelin yalnız sunulmasına ilişkin araştırmalar, deneğin kendisinin model olduğu video model uygulamaları, video model ve ek uygulamalarla birlikte diğer öğretim yöntemlerinin kullanıldığı araştırmalar ve video modelle diğer uygulamaların karşılaştırıldığı araştırmalar olmak üzere dört şekilde gruplanmıştır. Araştırmaların sonuçlarından elde edilen bulgulara göre VMU'ları; işlevsel beceriler, günlük yaşam becerileri, sosyal beceriler, dil ve iletişim becerileri gibi becerilerin öğretiminde etkili bulunmuştur. Video modelin yalnız sunulmasına ilişkin araştırma sayısı 13'tür. Deneğin kendisinin model olduğu video model uygulamalarını konu alan araştırma sayısı 3'tür. Video model ve ek uygulamalarla birlikte diğer öğretim yöntemlerinin kullanıldığı araştırma sayısı 8'dir. Video modelle diğer uygulamaların karşılaştırıldığı araştırmaların sayısı 8'dir. İncelenen 31 araştırmanın 11 tanesinde sosyal geçerlik verisi toplandığı görülmüştür.

Alpaydın (2020), video model uygulamalarının sosyal iletişim becerileri üzerindeki etkilerinin inceleyen 11 araştırmaya ulaşmıştır. Ulaşılan 11 araştırma 1990 ile 2017 yıllarını kapsamaktadır. Araştırmanın sonunda VMU'nun sosyal iletişim becerileri üzerinde etkili uygulamalar olduğu görülmüş ve VMU'nun bilimsel dayalı uygulamalar olduğu sınıanmıştır. VMU zaman ve maliyet açısından verimli bulunmuştur.

3.BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, özel eğitim öğretmenlerinin VMU ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni ile gerçekleştirilmiştir.

Nicel araştırma, sayısal verilerin toplanarak istatistiksel olarak çözümlendiği bir durumun araştırılmasına dayanır (Yeşil, 2015). Nicel araştırmaların verileri sayısal formdadır ya da sayısal forma dönüştürülebilir biçimdedir. Nicel araştırmalarda araştırmacılar çalışmanın dışında kalmak için özen gösterirler, bu durum çalışmanın nesnelliği için önemli bir özellik olarak görülmektedir (Keser-Özmantar, 2019).

Tarama deseni, evren içinden seçilen örneklem üzerinde birtakım çalışmaların yapılmasıyla evren genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin sayısal olarak betimlenmesini sağlar (Bursal, 2017; Keser-Özmantar, 2019). Bu çalışmada ekonomiklik ve hızlı veri toplama gibi avantajları göz önüne alınarak tarama deseni kullanılmıştır (Bursal, 2017).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini MEB'e bağlı okullarda görev yapmakta olan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme; araştırmacının önceden belirlediği ölçütlere göre, katılımcılardan zengin bilgiler edinebileceğini düşündüğü bir çalışma grubunun oluşturulmasıdır (Özkan, 2019). Bu çalışmada araştırma sorularına ilişkin zengin bilgiler edinilmesi amaçlandığından amaçlı örnekleme kullanılması kararlaştırılmıştır (Özkan, 2019).

Çalışma grubunu oluşturacak öğretmenler için temel alınacak ölçütler araştırmacı tarafından şu şekilde belirlenmiştir:

- Araştırmaya katılacak öğretmenlerin ÖGB'lerle çalışmış olmaları.
- Araştırmaya katılacak öğretmenlerin özel eğitim alan mezunu öğretmenleri olmaları.

Araştırmaya 260 özel eğitim öğretmeni katılmış ve anketi doldürmüştür. Katılımcılara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımlarına ilişkin betimsel bilgiler tablolar halinde verilmiştir.

3.2.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Betimsel Özellikleri

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenin betimsel bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdeler değerleri tablolar halinde sunulmuştur.

3.2.1.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler: Özel eğitim öğretmenlerinin cinsiyetlerine ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Özel eğitim öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Kadın	130	50
Erkek	130	50
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; kadınların %50 (N=130) ve erkeklerin %50 (N=130) olarak eşit dağıldığı belirlenmiştir.

3.2.1.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşlarına İlişkin Bilgiler: Özel eğitim öğretmenlerinin yaşlarına ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Özel eğitim öğretmenlerinin yaş değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
21-25	66	25,4
26-30	81	31,2
31-35	55	21,2
36-40	27	10,4
41-44	14	5,4
45-50	11	4,2
50+	6	2,3
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler, yaş değişkenine göre incelendiğinde; 21-25 yaş aralığında %25,4 (N=66), 26-30 yaş aralığında %31,2 (N=81), 31-35 yaş aralığında %21,2 (N=55), 36-40 yaş aralığında %10,4 (N=27), 41-44 yaş aralığında %5,4 (N=14), 45-50 yaş aralığında %4,2 (N=11), 50+ yaş aralığında 2,3 (N=6) olarak dağıldığı belirlenmiştir.

3.2.1.3. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Öğretmenlik Süresine İlişkin Bilgiler: Özel eğitim öğretmenlerinin öğretmenlik süresine ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Özel eğitim öğretmenlerinin öğretmenlik süresi değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
0-5	139	53,5
6-10	55	21,2
11-15	39	15,0
16-20	17	6,5
21-25	2	,8
26-30	3	1,2
30+	5	1,9
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler, öğretmenlik süresi değişkenine göre incelendiğinde 0-5 yıl arasında %53,5 (N=139), 6-10 yıl arasında %21,2 (N=55), 11-15 yıl arasında %15,0 (N=39), 16-20 yıl arasında %6,5 (N=17), 21-25 yıl 0,8 (N=2), 26-30 yıl arasında 1,2 (N=3), 30+ yıl arasında %1,9 (N=5) olarak dağıldığı belirlenmiştir.

3.2.1.4. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Eğitim Düzeyine İlişkin Bilgiler: Özel eğitim öğretmenlerinin eğitim düzeyi ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Özel eğitim öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Lisans	226	86,9
Yüksek lisans	33	12,7
Doktora	1	,4
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde lisans %86,9 (N=226), yüksek lisans %12,7 (N=33), doktora %0,4 (N=1) olarak dağıldığı belirlenmiştir.

3.2.1.5. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Hizmet Verilen Eğitim Ortamına İlişkin

Bulgular: Özel eğitim öğretmenlerinin hizmet verilen eğitim ortamına ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

Özel eğitim öğretmenlerinin hizmet verilen eğitim ortamı değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Özel eğitim anaokulu	7	2,7
İlkokul özel eğitim sınıfı	58	22,3
Ortaokul özel eğitim sınıfı	57	21,9
Lise özel eğitim sınıfı	5	1,9
Özel eğitim uygulama okulu 1. Kademe	25	9,6
Özel eğitim uygulama okulu 2. Kademe	29	11,2
Özel eğitim uygulama okulu 3. Kademe	21	8,1
Özel eğitim meslek okulu	29	11,2
Görme engelliler okulu	1	,4
İşitme engelliler okulu	2	,8
Özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi	26	10,0
Toplam	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler, hizmet verilen eğitim ortamı değişkenine göre incelendiğinde; özel eğitim anaokulu %2,7 (N=7), ilkokul özel eğitim sınıfı 22,(N=58), ortaokul özel eğitim sınıfı 21,9 (N=57),lise özel eğitim sınıfı %1,9 (N=5), özel eğitim uygulama okulu 1. Kademe %9,6 (N=25), özel eğitim uygulama okulu 2. Kademe %11,2 (N=29), özel eğitim uygulama okulu 3. Kademe %8,1 (N=21), özel eğitim meslek okulu %11,2 (N=29),

görme engelliler okulu %0,4 (N=1), işitme engelliler okulu 0,8 (N=2), özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi %10,0 (N=26) olarak dağıldığı belirlenmiştir

3.2.1.6. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU ile İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin

Bulgular: Özel eğitim öğretmenlerinin VMU ile ilgili eğitim alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU ile ilgili eğitim alma değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
VMU ilgili eğitim alma	147	56,5
VMU ilgili eğitim almama	113	43,5
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler, VMU ile ilgili eğitim alma durumu değişkenine göre incelendiğinde; eğitim alma durumu 56,5 (N=147) ve eğitim almama durumu 43,5 (N=113) olarak dağıldığı belirlenmiştir

3.2.1.7. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yardımcı Teknolojiler ile İlgili Eğitim Alma

Durumuna İlişkin Bulgular: Özel eğitim öğretmenlerinin Yardımcı Teknolojiler ile ilgili eğitim alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Özel eğitim öğretmenlerinin Yardımcı Teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma	185	71,2
Yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim almama	75	28,8
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine göre incelendiğinde; eğitim alma durumu %71,2 (N=185) ve eğitim almama durumu %28,8 (N=75) olarak dağıldığı belirlenmiştir.

3.2.1.8. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar ile İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin Bilgiler: Özel eğitim öğretmenlerinin Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar ile ilgili eğitim alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

Özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma	186	71,5
Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim almama	74	28,5
<u>Toplam</u>	260	100

Araştırmaya katılan öğretmenler bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine göre incelendiğinde; eğitim alma durumu %71,5 (N=186) ve eğitim almama durumu %28,5 (N=74) olarak dağıldığı belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, özel eğitim öğretmenlerinin VMU’ya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ve internet aracılığıyla sunulan “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Model Uygulamasına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” kullanılarak elde edilmiştir. Anket dört ana bölümden oluşmaktadır. Ek-1’de anket verilmiştir.

Anketin birinci bölümü olan “Demografik Bilgi Formu” bölümünde öğretmenlerin betimsel bilgileri istenmektedir ve bu bölüm 8 sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın değişkenleri olan; cinsiyet, yaş, öğretmenlik süresi, eğitim düzeyi, görev yapılan okul sınıf düzeyi, VMU-yardımcı teknolojiler-bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin eğitim alma durumu bilgilerine ulaştığımız bölümdür. Bu bilgiler özel eğitim öğretmenlerinin VMU’ya ilişkin görüşlerinin bu değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Anketin ikinci bölümü olan “Bağımsız Sorular” bölümü öğretmenlerin VMU’yu kullanıp kullanmadıklarına ilişkin bir sorudan oluşmaktadır. VMU’yu kullanan öğretmenler,

anketin üçüncü bölümüne yönlendirilirken, kullanmayan öğretmenler VMU'yu kullanmama nedenlerini öğrenmek isteyen bir başka bağımsız soruya yönlendirilmişlerdir. Birinci bağımsız sorunun amacı VMU'yu kullanan ve kullanmayan öğretmenlerin sayısını belirlemektir. İkinci bağımsız sorunun amacı ise öğretmenlerin VMU'yu kullanmama nedenlerini belirlemektir.

Anketin üçüncü bölümü “VMU'nun Kullanımı”dır. Bu bölüm, VMU'yu kullanan öğretmenlerin yanıtlayacağı sorulardan oluşmaktadır ve öğretmenlerin VMU'yu kullanım durumlarına ilişkin bilgiler istenmektedir. Bu bölüm sekiz sorudan oluşmaktadır. VMU'yu çalıştıkları yetersizlik grupları, VMU'yu kullandıkları alanlar, video kayıtları nasıl elde ettikleri, video kayıtlarına ulaştıkları kaynaklar, kullandıkları öğretim düzenlemeleri, video kayıtları gösterirken kullandıkları cihazları, hangi model türünü kullandıkları, videoları farklı öğretim oturumlarında tekrar kullanma durumları bilgilerine ulaşılmak amacıyla hazırlanmıştır.

Anketin dördüncü bölümü “Öğretmenlerin VMU'ya İlişkin Görüşleri” bölümüdür. Bu bölüm ise öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerine yönelik likert tipli (5. Tamamen katılıyorum, 4. Katılıyorum, 3. Biraz katılıyorum, 2. Katılmıyorum, 1. Tamamen katılmıyorum) 15 sorudan oluşmaktadır. Bu bölüm özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla geliştirilmiştir. Geliştirilen anketin “VMU Kullanımı” ve “VMU Farkındalığı” olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. VMU kullanımı alt boyutu 7-8-9-10-11-12. maddeler olmak üzere toplam 6 maddeyi temsil etmektedir. VMU farkındalığı alt boyutu 6-13-14-15. maddeler olmak üzere toplam 4 maddeyi temsil etmektedir.

3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi: Araştırmada anket geliştirilme süreci anketi planlanma, anket sorularını yazma, anket sorularını düzenlenme ve açıklama yazma, uzman görüşü alma, ön uygulama yapma ve ön uygulama sonuçlarına göre düzeltme yapma, ankete son biçimini verme aşamalarından oluşmaktadır (Özer-Özkan, 2019).

3.3.1.1. Anketi Planlama: Bu aşamada VMU, bilimsel dayanaklı uygulamalar ve yardımcı teknolojiler literatürü (Aslan, 2018; Aslan ve Kan, 2017; Çay ve Bozak, 2020; Çil, 2021; Çiftçi-Tekinarslan vd., 2018; Orum-Çattık, 2018; Öncül, 2015; Şafak ve Yavuz, 2018; Tekin-İftar, 2018; Turhan ve Vuran, 2015) incelenmiştir. Araştırmanın amacı, kapsamı oluşturulmuş ve değişkenler belirlenmiştir. Ulaşılması hedeflenen verilere karar verilmiştir. Anketin uygulanma şekli araştırılmış ve internet aracılığıyla uygulanmasına karar verilmiştir. Anketin ulaşmayı hedeflediği bilgiler doğrultusunda anketin iskeleti oluşturulmuştur.

3.3.1.2. Anket Sorularını Yazma: Bu aşamada literatürdeki bilgiler (Calldwel ve Mehta,2018; Corbet vd., 2012; Genç-Tosun ve Kurt, 2014; Güven ve Diken, 2014; Mccoy &

Hermansen, 2007; Wynkoop vd., 2017) göz önüne alınarak ve oluşturulan alt problemlerde yer alan değişkenlerden yola çıkılarak araştırmacı tarafından geniş kapsamlı anket soruları geliştirilmiştir. Geliştirilen sorular araştırma danışmanı ile gözden geçirilmiş ve anket sorularına son hali verilmiştir. Bu aşamada geliştirilen anket dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde öğretmenlerin demografik bilgilerinin edinilmesi amaçlanmış ve bu bölüm on sorudan oluşmuştur. İkinci bölümde öğretmenlerin VMU'yu kullanım durumlarına ilişkin bilgilerin edinilmesi amaçlanmış ve bu bölüm on sorudan oluşmuştur. Üçüncü bölümde VMU'yu hazırlama ve uygulama aşamalarının zorluk durumuna göre derecelendirilmesi amaçlanmış ve bu bölüm 21 sorudan oluşmuştur. Dördüncü bölüm ise öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerini belirleme amacıyla geliştirilmiş 18 sorudan oluşmuştur.

3.3.1.3. Anket Sorularını Düzenleme ve Açıklama Yazma, Uzman Görüşü Alma: Bu aşamada uzman görüşlerini belirlemek amacıyla “Uzman Görüşü Formu” hazırlanmıştır. (Uzman Görüşü Formu Ek-2' de sunulmuştur.) Uzman görüşü formunun sunuş yazısında, araştırmanın amaçları açıklanmış ve anketin soru ve içeriğine yönelik açıklamalar yapılmıştır. Her bir bölüm ve madde için soruların uygun olup olmadığı sorulmuş ve uzmanlardan öneriler istenmiştir. Uzman görüşleri üç farklı üniversitede görev yapan VMU ile ilgili çalışmaları olan ikisi profesör, biri doçent ve biri doktor öğretim üyesi olmak üzere dört araştırmacıdan alınmıştır. Uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda anket formunun demografik bilgi formu bölümündeki sorular yeniden düzenlenmiş, VMU kullanımına yönelik bağımsız soru eklenmiş, anketin bölümler arası geçişleri yeniden düzenlenmiş son olarak çeşitli yazım ve dilbilgisi hataları düzeltilmiştir. Bu düzeltmelerden sonra anket sekiz soruluk demografik bilgiler bölümünden, öğretmenlerin VMU kullanıp kullanmadığına dair bağımsız sorulardan ve VMU'yu kullanım durumlarına ilişkin dokuz sorudan, VMU'ya ilişkin görüşlerine yönelik 15 sorudan oluşan bölümlerden meydana gelmiştir.

3.3.1.4. Ön Uygulama Yapma ve Ön Uygulama Sonuçlarına Göre Düzeltme Yapma: Bu aşamada anket, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Zihin Engellilerin Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimi devam etmekte olup MEB bünyesindeki özel eğitim okullarında çalışan iki özel eğitim öğretmeni ve MEB bünyesindeki özel eğitim okullarında çalışan sekiz özel eğitim öğretmeni olmak üzere on özel eğitim öğretmenine ön uygulama niteliğinde uygulanmıştır. Ön uygulama sonuçlarına göre maddelerin uygun olduğuna karar verilmiştir.

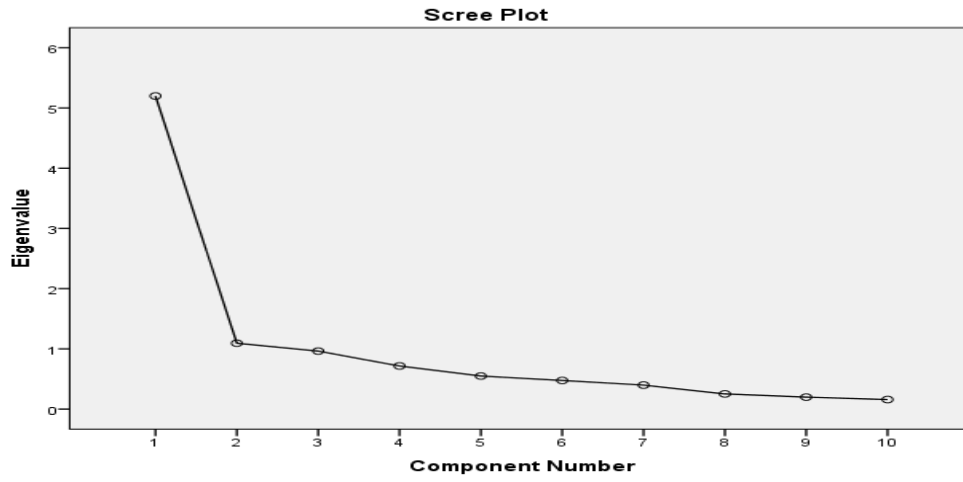
3.3.1.5. Ankete Son Biçimini Verme: Ön uygulama sonrasında herhangi bir değişiklik ihtiyacı görülmediğinden anket uzman görüşü alınmasından sonraki hali ile son biçimini almıştır.

3.3.1.5.1. VMU'ya İlişkin Görüş Anketinin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Geçerlik Hesaplaması: VMU'ya ilişkin görüş anketinin yapı geçerliliği faktör analizi yapılarak test edilmiştir. VMU'ya ilişkin görüş anketinin faktör analizine başlamadan önce Kaiser-Meyer-Olkin katsayısına (KMO) ve Bartlett küresellik testine bakılmıştır. KMO değeri .85 olarak ve Bartlett küresellik testi sonucu da [$\chi^2= 1810,968$ ($p<.05$)] olarak anlamlı bulunmuştur. KMO değerinin .70'den büyük olması ve Bartlett küresellik testi sonucunun da anlamlı çıkması verilerin faktör analizi yapmak adına uygun olduğunu göstermektedir. Açıklayıcı faktör analizine 15 madde ile başlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre anket öz değeri 1'den büyük iki faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Bu faktörlerin açıkladığı toplam varyans %62.93'tür. Veriler dik döndürme tekniği (varimax) kullanılarak incelendiğinde herhangi bir binişme durumunun olmadığı tespit edilmiştir. Faktör puanlarının birbiri ile ilişkili olmamasından ve faktörleri daha belirgin biçimde ayırmasından ötürü varimax tekniği tercih edilmiştir (Can, 2020).

Yapılan faktör analizinde maddelerin faktör yük değeri alt sınırı olarak .33 belirlenmiş ve yük değeri .33'ten düşük olan beş madde ölçekten çıkarılmıştır. Sonuç olarak ölçek iki faktör ve 10 maddeden oluştuğu görülmektedir. Ölçeğe ait çizgi grafiği Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1

Video model uygulamalarına ilişkin görüş anketinin çizgi grafiği

Video Model Uygulamalarına İlişkin Görüş Anketi'ne ilişkin AFA sonuçları Tablo 14'de gösterilmektedir.

Tablo 14

VMU'ya ilişkin görüş anketi'nin AFA sonuçları

Madde No	Faktör Ortak		
	Varyansı	Faktör 1	Faktör 3
Madde_12	,559	,887	
Madde_10	,610	,871	
Madde_11	,605	,856	
Madde_8	,551	,677	
Madde_7	,804	,660	
Madde_9	,813	,593	
Madde_6	,793		,802
Madde_13	,635		,774
Madde_14	,662		,638
Madde_15	,461		,450
Açıklanan Varyans		% 37.89	%25,04
			Toplam =
			%62.93

Tablo 14’de görüldüğü gibi VMU’ya ilişkin görüş anketi iki faktör ve 10 maddeden meydana gelmektedir. Faktörlere sırasıyla; "VMU Kullanımı" ve "VMU Farkındalığı" isimleri verilmiştir. VMU kullanımı faktörü altı maddeden oluşmakta ve açıkladığı varyans oranı %37.89’dur. VMU farkındalığı faktörü dört maddeden oluşmakta ve açıkladığı varyans oranı %25.04’tür. İki faktörün açıkladığı toplam varyans oranı ise % 62.93’dur.

3.4. Verilerin Toplanması

Anketin uygulama için hazır hale gelmesinin ardından Araştırma ve Yayın Etik Kurulu’na başvurularak, uygulama için gerekli izin alınmış ve anketin uygunluğu onaylanmıştır. İzin formu Ek-3’de sunulmuştur. Verilerin toplanması Google Formlar aracılığıyla sunulan anket ile çevrimiçi ortamda gerçekleşmiştir. “Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU’ya İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” yirmi bin üyenin bulunduğu “Özel Eğitim Lisans ve Alan Mezunları” ve dokuz yüz üyenin bulunduğu “Özel Eğitim Paylaşım” gruplarında paylaşılmış ve anket 2022 yılı içinde mayıs-haziran-temmuz-ağustos olmak üzere dört aylık sürede yanıtları kabul etmiştir. 260 özel eğitim öğretmeni ankete katılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Veri analizine başlamadan önce kayıp veri ve yanlış veri girişinin olup olmadığı kontrol edilmiş, kayıp ve yanlış veri olmadığı görülmüştür. Betimsel bilgiler ve VMU kullanımlarına yönelik bilgiler frekans ve yüzde olarak analiz edilmiştir. VMU’nun kullanımına ilişkin görüşler ise veri özelliklerine bağlı olarak iki kategorili değişkenlerde normal dağılım gösterdikleri için bağımsız örneklem t-testi ile ikiden fazla kategorili değişkenlerde ise tek yönlü varyans analizi ANOVA ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi $p < 0.05$ anlamlılık düzeyine göre gerçekleştirilmiştir (Büyüköztürk, 2020; Kilmen, 2020). Kullanılan analiz teknikleri Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15

Verilerin analizlerinde kullanılan istatistiksel tekniklere ilişkin bilgiler

Demografik değişkenler	İstatistiksel terim
Faktörler arası ilişki	Bağımlı örneklem için t-testi
Cinsiyet	Bağımsız örneklem için t-testi
Yaş	Tek yönlü ANOVA
Öğretmenlik süresi	Tek yönlü ANOVA
Eğitim düzeyi	Tek yönlü ANOVA
Hizmet verilen eğitim ortamı	Tek yönlü ANOVA
VMU ile ilgili eğitim alma durumu	Bağımsız örneklem için t-testi
Yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma durumu	Tek yönlü ANOVA
Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma	Bağımsız örneklem için t-testi

4.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. VMU'ya İlişkin Görüş Anketinin Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

VMU'ya ilişkin görüş anketinin faktörlerini meydana getiren maddelerin iç güvenilirliği için Cronbach α iç güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda “VMU Kullanımı” faktörünün kat sayısı .90 ve “VMU Farkındalığı” faktörünün katsayısı .71 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçme aracında yer alan tüm maddelere ilişkin iç güvenilirlik kat sayısı .87 olarak belirlenmiştir. Cronbach α iç güvenilirlik katsayısı 1'e yaklaştıkça iç tutarlılık yükselir. (Kula-Kartal ve Mor-Dirlik, 2016). Bu bulgular sonucunda maddelerin ölçülmek istenen özelliği güvenilir bir şekilde ölçtüğü söylenebilir.

4.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanıp kullanmama durumları belirlenmiştir. VMU'yu kullanan öğretmenler ile kullanmayan öğretmenlere ilişkin analiz sonuçlarına ve bulgulara yer verilmiştir. Araştırma kapsamında katılımcı özel eğitim öğretmenlerine kullandıkları VMU'nun özelliklerine ilişkin çeşitli sorular sorulmuştur. Öğretmenlerden elde edilen bulguların frekans ve yüzde değerleri aşağıda yer almaktadır. Özel eğitim öğretmenlerinin derslerinde VMU'yu kullanmalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16

Öğretmenlerin derslerinde VMU'yu kullanmalarına ilişkin frekans değerleri

Değişken	N	%
VMU'yu Kullanma	173	66,5
VMU'yu Kullanmama	87	33,5
<u>Toplam</u>	260	100

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin % 66,5 (N=173)'i derslerinde VMU'yu kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %33,5 (N=87)'i ise derslerinde VMUyu kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulguya göre katılımcı öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun derslerinde VMU'yu kullandıkları söylenebilir.

4.2.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kullandıkları VMU'nun Özelliklerine İlişkin

Bulgular: Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanarak çalıştıkları yetersizlik gruplarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 17' de yer almaktadır.

Tablo 17

Öğretmenlerin VMU'yu kullanarak çalıştıkları yetersizlik gruplarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Otizm spektrum bozukluğu	70	40,46
Zihin yetersizliği	50	28,90
Görme yetersizliği	9	5,20
Gelişimsel yetersizlik	9	5,20
İşitme yetersizliği	8	4,62
Öğrenme güçlüğü	27	15,60
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 17 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), %40,46 (N=70)'sı OSB olan öğrenciler ile %28,90 (N=50)'ı, zihin yetersizliği olan öğrenciler ile, %5,20 (N=9)'si görme yetersizliği olan öğrenciler ile, %5,20 (N=9)'si gelişimsel yetersizliği olan öğrenciler ile %4,68 (N=8)'i işitme yetersizliği olan öğrenciler ile, %15,60 (N=27)'i öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ile VMU'yu kullanarak çalıştıklarını belirtmiştir. Bu bulgulara göre, öğretmenler en yaygın OSB ve zihin yetersizliği olan öğrenciler ile çalışmaktadır.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullandıkları alanlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 18'de yer almaktadır.

Tablo 18

Öğretmenlerin VMU'yu kullandıkları alanlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Sosyal beceriler	27	15,60
Oyun becerileri	21	12,13
Dil ve iletişim becerileri	28	16,18
Günlük yaşam becerileri	26	15,03
Öz bakım becerileri	17	9,82
Serbest zaman etkinlikleri	14	8,09
Geçiş becerileri	5	2,89
Uygun olmayan davranışları azaltmak	8	4,62
Akademik beceriler	16	9,25
Mesleki beceriler	7	4,04
Tek basamaklı beceriler	4	2,31
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 18 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), 15,60 (N= 27)'i sosyal beceriler ile, %12,13 (N= 21)' ü oyun becerileri ile, % 16,18 (N=28)'i dil ve iletişim becerileri ile %15,03 (N=26)'ü günlük yaşam becerileri ile, %9,82 (N=17)'si öz bakım becerileri ile, %8,9 (N=14)'u serbest zaman etkinlikleri ile, %2,89 (N=5)'u geçiş becerileri ile, %4,62 (N=8)'si uygun olmayan davranışları azaltmak ile, %9,25 (N=16)'i akademik beceriler ile, %4,4 (N=7)'ü mesleki beceriler ile, %2,31 (N=4)'i tek basamaklı beceriler ile VMU'yu kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgularına göre öğretmenlerin VMU'yu en fazla kullandıkları alan dil ve iletişim becerileri alanıdır, en az kullandıkları alan ise tek basamaklı beceriler alanıdır.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU ile gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarındaki video kayıtlarını nasıl elde ettiklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19

Öğretmenlerin VMU ile gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarındaki video kayıtlarını nasıl elde ettiklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Bir kaynaktan hazır kayıtlara ulaşma	122	70,52
Kayıtları ben oluşturdum	51	29,48
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 19 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), %70,52 (N=122)'si video kayıtlarına bir kaynaktan hazır olarak ulaştığını ve %29,8 (N=51)'i ise video kayıtlarını kendisinin oluşturduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin büyük bir bölümünün bir kaynaktan hazır kayıtlara ulaştığı görülmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu gerçekleştirdikleri video kayıtlarına ne tür bir kaynaktan ulaştıklarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 20'de yer almaktadır.

Tablo 20

Öğretmenlerin VMU'yu gerçekleştirdikleri video kayıtlarına ne tür bir kaynaktan ulaştıklarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
İnternette	115	66,47
Öğretmen arkadaşlarımdan	34	19,65
Çalıştığı kurumdan	17	9,82
Kurs, sertifika	3	1,73
Tablet uygulamaları	2	1,15
Kitaplar	2	1,15
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 20 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), %66,47 (N=115)'si internette, %19,65 (N=34)'i öğretmen arkadaşlarından, %9,82 (N=17)'si çalıştığı kurumdan, %1,73 (N=3)'ü kurs, sertifika kaynaklarından, %1,15 (N=2)'i tablet uygulamalarından, %1,15 (N=2)'i kitaplardan VMU'ları gerçekleştirdikleri video kayıtlarına ulaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun VMU'yu gerçekleştirdikleri video kayıtlarına internette ulaştıkları görülmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 21'de yer almaktadır.

Tablo 21

Öğretmenlerin VMU'yu kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Bilgisayar	64	36,35
Telefon	49	28,65
Tablet	40	23,45
Kamera	14	8,09
Akıllı tahta	4	2,31
Projeksiyon cihazı	2	1,15
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 21 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için %36,35 (N=64)'i bilgisayar, %28,65 (N=49)'i telefon, %23,45 (N=40)'i tablet, %8,9 (N=14)'u kamera, %2,3 (N=4)'i akıllı tahta, %1,15 (N=2)'i projeksiyon cihazı kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin VMU'yu kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için büyük çoğunlukla bilgisayar kullandıkları, bunun yanı sıra telefon, tablet ve kamera gibi cihazları da sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir. Bilgisayarın gerek kullanımının daha yaygın olması gerekse depolama özelliğinin daha yüksek olmasından kaynaklı öğretmenlerin depolama cihazı olarak bilgisayarı tercih ettikleri söylenebilir.

Özel eğitim öğretmenlerinin kullandıkları VMU'nun öğretim düzenlemesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 22' de yer almaktadır.

Tablo 22

Öğretmenlerin kullandıkları VMU'nun öğretim düzenlemesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Birebir öğretim	71	41,04
Birebir öğretim, grupla öğretim	77	44,51
Grupla öğretim	25	14,45
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 22 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), %41,04 (N=71)'ü birebir öğretim düzenlemesini, %44,5 (N= 77)'i birebir ve grupla öğretim düzenlemesini, %14,45 (N=25)'i grupla öğretim düzenlemesini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular, birebir öğretim düzenlemesi ve grupla öğretim düzenlemesinin birlikte daha sık kullanıldığını göstermektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanırken öğretimi yapılacak videoları göstermek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 23'de yer almaktadır.

Tablo 23

Öğretmenlerin VMU'yu kullanırken öğretimi yapılacak videoları göstermek için kullandıkları cihazlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Telefon	48	27,74
Dizüstü bilgisayar	42	24,27
Akıllı tahta	39	22,54
Tablet	27	15,60
Kamera	17	9,82
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 23 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173) %27,74 (N=48)'ü telefon, %24,27 (N=42)'si dizüstü bilgisayar, %22,54 (N=39)'ü akıllı tahta, %15,60 (N=27)'i tablet, %9,8 (N=17)'i kamera kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin VMU'yu kullanırken öğretimi yapılacak videoları göstermek için kullandıkları cihazlar arasında çoğunlukla telefon

olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra dizüstü bilgisayar ve akıllı tahta da öğretmenlerin sıklıkla başvurduğu cihazlar arasındadır.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'da hangi model türünü kullandıklarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 24'de yer almaktadır.

Tablo 24

Öğretmenlerin VMU'da kullandıkları model türüne ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Yetişkin model (Hedef davranışın bir yetişkin tarafından gerçekleştirildiği görüntüler)	45	26,01
Akran model (Hedef davranışın bir akran tarafından gerçekleştirildiği görüntüler)	50	28,90
Kendi kendine model (Hedef davranış kişinin kendinin gerçekleştirdiği görüntüler)	26	15,02
Odaklanan bakışla video model (Hedef davranış kişinin bakış noktasıyla sınırlı olduğu görüntüler)	19	10,98
Karma model (Bütün modellerin bir arada kullanıldığı görüntüler)	33	19,07
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 24 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173), %26,01 (N=45)'i yetişkin model, %28,90 (N=50)'ı akran model, %15,02 (N=26)'si kendi kendine model, %10,98 (N=19)'i odaklanan bakışla video model, %19,07 (N=33)'si, karma model kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin VMU'da çoğunlukla akran modeli kullandıkları bunun yanı sıra yetişkin modele de sıklıkla yer verdikleri görülmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanıp kullanmamalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 25' de yer almaktadır.

Tablo 25

Öğretmenlerin VMU'yu farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanıp kullanmamalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Kullanma	152	87,86
Kullanmama	21	12,14
<u>Toplam</u>	173	100

Tablo 25 incelendiğinde VMU kullanan öğretmenlerin (N=173) %87,86 (N=152)'sı VMU'yu farklı öğretim oturumlarında tekrar kullandıklarını, %12,14 (N=21)'ü ise kullanmadıklarını belirtmişlerdir. VMU'yu farklı öğretim oturumlarında tekrar kullanan öğretmen sayısı oldukça fazladır. VMU farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanılması VMU sürekliliği ve uygulanabilirliğini göstermektedir.

4.2.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanmama Nedenlerine İlişkin

Bulgular: Özel eğitim öğretmenlerinin derslerinde VMU'yu kullanmama nedenlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 26'de yer almaktadır.

Tablo 26

Öğretmenlerin VMU'yu kullanmama nedenlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Değişken	N	%
Teknolojik ekipman eksikliği	25	28
Eğitim eksikliği	11	12,64
Video oluşturmak için zaman eksikliği	19	22,6
Planlama için zaman eksikliği	11	12,64
Bilgi eksikliği	7	8,045
Uygulama için zaman eksikliği	6	6,89
Bilgiye ulaşacak kaynak eksikliği	8	9,19
<u>Toplam</u>	87	100

Tablo 26 incelendiğinde, VMU kullanmayan öğretmenlerin (N=87), %28 (N=25)'i teknolojik ekipman eksikliği, %12,64 (N=11)'ü eğitim eksikliği, %22,6 (N=19)'sı video oluşturmak için zaman eksikliği, %12,64 (N=11)'ü planlama için zaman eksikliği, %8,045 (N=7)'i bilgi eksikliği, %6,89 (N=6)'u uygulama için zaman eksikliği, %9,19 (N=8)'u bilgiye ulaşacak kaynak eksikliğinden VMU'yu kullanmadıklarını belirtilmişlerdir. Öğretmenlerin derslerinde VMU genellikle teknolojik ekipman eksiliğinden dolayı, bunun yanı sıra video oluşturmak ve planlama için zaman eksikliği gibi nedenlerden dolayı VMU'yu kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer seçeneğine verilen yanıtlar ise şöyledir: “Öğrencilerim için uygun bir model değil, öğretim yöntemlerinde çeşitliliğin öneminin farkındayım fakat bunu uygulamaya dökmekte eksikliğim var, hafif düzeyde öğrenciler ile çalıştığım için bu yönetime ihtiyaç duymadım, öğrenci profili, öğretim yapılan grup için video modelle öğretimin uygun olmayışı, uygulayabilecek öğrencim yok ve aldığım hedefler video modele uygun değil, rehberlik ve araştırma merkezinde görev yapmaktayım, uygun öğretimsel amaçlar yok ve öğrencilerimde bu yöntemle öğrenmeye uygun ön koşul becerilere sahip değil, öğrencim için uygun olmaması, şu an ihtiyaç duymuyorum, öğrenci düzeyinin düşük olması, ihtiyaç duymadım, öğrencilerimin video model yöntemi ile öğretime uygun olmaması, bu metodu alışkanlık haline getirmemle alakalı olduğunu düşünüyorum.”

4.3. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin bağımsız t-testi sonucu Tablo 27’de yer almaktadır.

Tablo 27

Cinsiyet değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

	Grup	N	Ort	Ss	Sd	t	p
VMU Kullanımı	Kadın	130	3,84	,62	258	-,786	,87
	Erkek	130	3,90	,60			
VMU Farkındalığı	Kadın	130	4,15	,49	258	2,07	,26
	Erkek	130	4,01	,55			

Tablo 27’de görüldüğü gibi özel eğitim öğretmenlerinin cinsiyetleri açısından VMU görüşlerinde VMU kullanımı ($t_{(258)} = -,786, p > .05$) ile VMU farkındalığı ($t_{(258)} = 2,07, p > .05$) alt boyutları arasında $p < 0,05$ anlamlı farklılık vardır şartı karşılanmadığı için, anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre cinsiyet değişkeninin, özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarındaki görüşlerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin, VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarında benzer seviyelerde yeterliliğe sahip oldukları söylenebilir.

4.4. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Yaşları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analizler ve bulgular bulunmaktadır.

Yaş değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonucu Tablo 28'de yer almaktadır.

Tablo 28

Yaş değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ort	F	p	Anlamlı fark
VMU Kullanımı	Gruplar arası	,956	6	,159	,412	,87	-
	Gruplar içi	97,811	253	,387			
	Toplam	98,767	259				
VMU Farkındalığı	Gruplar arası	1,982	6	,330	1,166	,33	-
	Gruplar içi	71,676	253	,283			
	Toplam	73,658	259				

Tablo 28'de görüldüğü gibi VMU'nun alt boyutlarından VMU kullanımı [$F(6, 253)=0.412, p>.05$] ve VMU farkındalığı [$F(6, 253)=1.166, p>.05$] ile yaş değişkeni arasında $p<0,05$ anlamlı farklılık vardır şartı karşılanmadığı için, anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu bulguya göre yaş değişkeninin, özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarındaki görüşlerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin, VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarında benzer seviyelerde yeterliliğe sahip oldukları söylenebilir.

4.5. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Öğretmenlik Süreleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri öğretmenlik süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. Öğretmenlik süresi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin bulgular tek yönlü ANOVA testi sonucu Tablo 29’da yer almaktadır.

Tablo 29

Öğretmenlik süresi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ort	f	p	Anlamlı fark
VMU Kullanımı	Gruplar arası	1,423	6	,237	,610	,72	-
	Gruplar içi	95,697	246	,389			
	Toplam	97,121	252				
VMU Farkındalığı	Gruplar arası	,618	6	,103	,351	,90	-
	Gruplar içi	72,180	246	,293			
	Toplam	72,798	252				

Tablo 29’da görüldüğü gibi VMU’nun alt boyutlarından VMU kullanımı [$F(6, 246)=.610, p>.05$] ve VMU farkındalığı [$F(6, 246)=.351, p>.05$] ile özel eğitim alanındaki öğretmenlerin öğretmenlik süreleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ölçek alt boyutlarında $p<0,05$ sağlanamadığı için anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgulara göre öğretmenlik süresi değişkeninin, özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarındaki görüşlerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin, VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarında benzer seviyelerde yeterliliğe sahip oldukları söylenebilir.

4.6. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Eğitim Düzeylerine Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. Eğitim düzeyi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonucu Tablo 30'da yer almaktadır.

Tablo 30

Eğitim düzeyi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ort	F	p	Anlamlı fark
VMU Kullanımı	Gruplar arası	,035	2	,018	,046	,96	-
	Gruplar içi	98,732	257	,384			
	Toplam	98,767	259				
VMU Farkındalığı	Gruplar arası	,135	2	,067	,235	,79	-
	Gruplar içi	73,524	257	,286			
	Toplam	73,658	259				

Tablo 30'da görüldüğü gibi VMU'nun alt boyutlarından VMU kullanımı [$F(2, 257)=.046, p>.05$] ve VMU farkındalığı [$F(2, 257)=.235, p>.05$] ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu kapsamda eğitim düzeyi değişkeninin, özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarındaki görüşlerinde etkisi olmadığı görülmektedir.

4.7. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Hizmet Verdikleri Eğitim Ortamları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU’yu kullanmalarına ilişkin görüşleri hizmet verdikleri eğitim ortamlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. Hizmet verilen eğitim ortamı değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU’yu kullanma görüşlerine ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonucu Tablo 31’ de yer almaktadır.

Tablo 31

Hizmet verilen eğitim ortamı düzeyi değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU’yu kullanma görüşleri

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler ort	f	p	Anlamlı fark
VMU Kullanımı	Gruplar arası	4,909	10	,491	1,302	,23	-
	Gruplar içi	93,858	249	,377			
	Toplam	98,767	259				
VMU Farkındalığı	Gruplar arası	2,864	10	,286	1,007	,43	-
	Gruplar içi	70,795	249	,284			
	Toplam	73,658	259				

Tablo 31’de görüldüğü gibi VMU’nun alt boyutlarından VMU kullanımı [$F(10, 249)=1.302, p>.05$] ve VMU farkındalığı [$F(10, 249)=1.007, p>.05$] ile görev yapmakta oldukları okul ve sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgulara göre, görev yapmakta oldukları okul ve sınıf düzeyi değişkeninin, özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarındaki görüşlerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Özel eğitim öğretmenlerinin görev yaptıkları okul ve sınıf düzeyine göre VMU kullanımı ve VMU farkındalığına ilişkin görüşleri değişmemektedir.

4.8. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile VMU ile İlgili Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri VMU ile ilgili eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma soruna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. VMU ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin bağımsız t testi sonucu Tablo 32’ de yer almaktadır.

Tablo 32

VMU ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

VMU	Grup	n	Ort	Ss	sd	T	p
Kullanımı	Evet	147	3,94	,57	258	2,13	,04
	Hayır	113	3,78	,67			
VMU Farkındalığı	Evet	147	4,16	,50	258	2,65	,74
	Hayır	113	3,98	,56			

Tablo 32’ de görüldüğü gibi katılımcıların VMU ile ilgili eğitim alma değişkenine göre VMU kullanımı ($t_{(258)}= 2,13, p<.05$) alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalara bakıldığında anlamlı çıkan bu farklılığın VMU kullanımı alt boyutunda VMU ile ilgili eğitim alan (ort:3,94) öğretmenler lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun aksine VMU farkındalığı alt boyutu için VMU ile ilgili eğitim alma değişkeni açısından ($t_{(258)}= 2,65, p>.05$) anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre, VMU ile ilgili eğitim alan öğretmenlerin, VMU'yu kullanmayı tercih ettikleri söylenebilir.

4.9. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Yardımcı Teknolojiler ile İlgili Eğitim Alma Değişkeni Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. Yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin bağımsız t testi sonucu Tablo 33’ de yer almaktadır.

Tablo 33

Yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

VMU	Grup	N	Ort	ss	sd	t	p
Kullanımı	Evet	185	3,90	,60	258	1,55	,18
	Hayır	75	3,78	,65			
VMU Farkındalığı	Evet	185	4,21	,50	258	1,52	,17
	Hayır	75	4,01	,59			

Tablo 33’de görüldüğü gibi öğretmenlerin yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma durumları açısından VMU görüşlerinde, VMU kullanımı ($t_{(258)}= 1,55, p>.05$) ile VMU farkındalığı ($t_{(258)}= 1,52, p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara öğretmenlerin yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkeninin, özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarındaki görüşlerinde etkisi olmadığı görülmektedir.

4.10. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Görüşleri ile Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar ile İlgili Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna ilişkin analiz sonuçları ve bulgular bulunmaktadır. Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşlerine ilişkin bağımsız t testi sonucu Tablo 34’ de yer almaktadır.

Tablo 34

Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanma görüşleri

VMU	Grup	N	Ort	Ss	sd	T	p
Kullanımı	Evet	186	3,95	,58	258	3,04	,08
	Hayır	74	3,69	,67			
VMU Farkındalığı	Evet	186	4,14	,49	258	2,70	,04
	Hayır	74	3,95	,60			

Tablo 34’ de görüldüğü gibi katılımcıların bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkeni açısından VMU kullanımı ($t_{(258)}= 3,04$, $p>.05$) alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun aksine bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma durumları açısından VMU farkındalığı alt boyutu ($t_{(258)}= 2,70$, $p<.05$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalara bakıldığında anlamlı çıkan bu farklılığın bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alan (ort:4,14) öğretmenler lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik elde edilen bulguların, ilgili literatür desteğiyle tartışılması, yorumlar ve öneriler bulunmaktadır.

5.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanma Durumları

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanıp kullanmama durumlarına ilişkin bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun VMU'yu derslerinde kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Uluslararası literatürde Caldwell & Mehta (2018)'nin özel eğitim profesyonellerinin VMU'ya ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırmada da katılımcıların büyük çoğunluğu VMU'yu kullanmaktadır. Uluslararası literatürdeki bulgu ile mevcut araştırma bulgusu benzerlik göstermektedir. Uygulama ortamlarında özel eğitim öğretmenlerinin öğretim süreçlerinde VMU'yu kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Video izlemenin, öğrenciler için eğlenceli olması ve doğal bir pekiştirici görevi görmesinde VMU'nun öğretim süreçlerinde tercih edilmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Canlı model kullanımının her zaman mümkün olmaması ve her zaman aynı şekilde model olamamasından dolayı VMU kullanımının daha avantajlı görülerek eğitim süreçlerinde yaygın olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Aynı zamanda VMU sınıf ortamlarında öğretimi bozucu etmenleri engelleyerek kontrolün öğretmen liderliğinde olmasını sağladığı için öğretmenlerin tarafından kullanımının tercih edildiği düşünülmektedir. VMU ile çalışılan becerilerin kalıcılığın sürdürülmesinde etkili olması da (Ayres & Langone, 2005; Bellini & Akullian, 2007) öğretmenlerin VMU kullanmalarında önemli bir etken olarak görülmektedir.

5.1.1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kullandıkları VMU'nun Özellikleri: Araştırma bulguları incelendiğinde özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanarak en yaygın çalıştıkları grupların OSB ve zihin yetersizliği olan gruplar olduğu görülmektedir. Bu bulgu uluslararası çalışmaların bulguları ile aynı olma özelliği göstermektedir (Wynkoop, vd., 2019). Öğretmenlerin VMU'yu OSB olan öğrenciler ile kullanmalarının nedenleri, dili anlamada zorlanan OSB olan bireylerin görsel uyaranları tercih etmeleri, görsel uyaranlara daha çok tepki vermeleri, video kayıtları izlerken sosyal etkileşime girmek zorunda kalmadan öğretim sürecine dahil olabilmeleri ve gerçekleştirdikleri eylemde istenen sonucun ne olduğunu görebilmeleri

olarak sıralanabilir (Acar, 2015; Olçay-Vuran, 2010; Öncül, 2015). Benzer şekilde zihin yetersizliği olan öğrencilere VMU'yu kullanma nedenleri olarak da VMU'nun günlük yaşam becerilerini kazandırmada etkili bir uygulama olması, bireylerin video izlemek için gerekli ön koşul becerilere sahip olmaları gösterilebilir (Orum-Çattık, 2016).

Araştırma bulguları özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullandıkları alanların dağılımı bakımından incelendiğinde en çok dil ve iletişim becerileri ile çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber sosyal beceriler, oyun becerileri ve günlük yaşam becerileri de en çok çalışılan alanlardandır. En az çalışılan alanın ise tek basamaklı beceriler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu uluslararası literatür bulguları ile benzerlik göstermektedir. (Wynkoop, vd., 2019). Bu durumun VMU'nun en çok kullanıldığı grubun OSB olan öğrenciler olması ve bu öğrencilerin en temel gereksinim alanlarından birinin de dil ve iletişim becerileri alanı olması ile açıklanması mümkündür. Sosyal becerilerin en çok çalışılan alanlardan biri olması ise VMU'nun gözleyerek öğrenmeye imkân sunması sebebiyle ÖGB'lerin uyarılara odaklanmasını ve davranıştan beklenen sonucu net bir biçimde görebilmelerini sağlayarak neden-sonuç ilişkisi kurarak davranışı anlamlandırmalarını sağlamasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Olçay-Gül ve Vuran, 2010). Ayrıca VMU'nun gerçek deneyimlerle yüksek oranda benzerlik kurması sosyal beceriler alanında etkili olmasının sebeplerindedir. Aynı zamanda ÖGB'ler için sosyal ipuçlarını yakalamanın zor olduğu (Charlop-Christy vd., 2000) bilinmektedir VMU ile sosyal ipuçlarının daha net ve somut olarak betimlenmesi bu alanlarda daha çok çalışılmasını ve etkili sonuçlar vermesini sağladığı düşünülmektedir.

Araştırma verileri özel eğitim öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun VMU ile gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarındaki video kayıtlarına bir kaynaktan hazır olarak ulaştığını önemli bir kısmının ise videolarını kendilerinin hazırladıklarını göstermektedir. Bu bulgu Caldwell & Mehta'nın (2018) çalışmasında edindiği bulgular ile benzerlik göstermektedir. Aynı çalışmada araştırmacılar hazır video kayıtlarının öğretmenlere sunulmasının VMU kullanımını kolaylaştırdığını öne sürmektedir. Bu durum, bu araştırmaya katılan öğretmenlerin hazır video kayıtları kullanmalarının nedeni olarak yorumlanabilir. Diğer taraftan Cardon vd., (2015), öğretmenlerin öğrencilere özel olarak hazırladıkları videolar ile gerçekleştirdikleri VMU'nun öğrencilerin daha çok öğrenmelerine, öğretilere daha fazla katılmalarına ve öğrendiklerini daha fazla genellemelerine hizmet ettiğini ifade etmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmının video kayıtlarını kendilerinin oluşturmasının sebebinin bu olduğu düşünülebilir. Yani öğretmenler öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yönelik video kayıtları hazırlamayı daha etkili öğretimler gerçekleştirmek amacıyla tercih etmektedirler.

Bir diğ er araştırma bulgusu ise, özel eğitim öğretmenlerinin VMU ile gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarında video kayıtlarına büyük çoğunluğunun internetten ulaştığı yönündedir. Öğretmen arkadaşlarından alarak ya da çalıştığı kurum aracılığıyla ulaşan öğretmen sayısı da yüksektir. Bu bulgu da Cardon vd.,'nin (2015) bulguları ile paralellik göstermektedir. İnternet ortamında her türlü veriye ve dokümana ulaşımın mümkün olması öğretmenlerin kayıtlara internet üzerinden ulaşmayı tercih etmelerinin ve bu nedenle interneti bir kaynak olarak kullanmalarının nedeni olarak düşünülmektedir. Ancak internetten temin edilen video görüntüleri her kültüre uygun olmayabilir ve bu durum hedef davranışın öğretilmesinde etkili olmama riskini içinde barındırabilir.

Araştırma bulguları özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için büyük çoğunlukla bilgisayar kullandıklarını, bunun yanı sıra telefon, tablet ve kamera gibi cihazları da sıklıkla kullandıklarını göstermektedir. Caldwel & Mehta (2018)'nin bulguları ise öğretmenlerin en çok tablet kullanmayı tercih ederken bilgisayar kullanımını daha az tercih ettikleri yönündedir. Tabletlerin taşınabilir olma özelliği ve hafifliği gibi avantajları yurt dışındaki öğretmenlerin tableti daha çok tercih etmelerinin nedenlerinden olabilir. Bu araştırma bulgularındaki farklılığın ise ülkemizde özellikle devlet okullarındaki öğretmenlere sağlanan cihazların daha çok bilgisayar olması ve tablet gibi cihazların öğretmenlere temininin sınırlı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU kullanımı ile ilgili bir başka bulgu ise araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun VMU'yu hem birebir hem de grupla öğretim düzenlemesi ile gerçekleştirmeyi tercih ettikleridir. Yalnızca birebir öğretim düzenlemesi ile VMU'yu gerçekleştiren öğretmen sayısı da buna yakındır. Ulusal ve uluslararası literatürde benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Küçük grup düzenlemesi, sınıflarda öğretim zamanının verimli kullanılmasını sağlar, öğrenciler arasında iletişimi artırır ve iş birliğini teşvik eder, öğrencilerin birbirini gözlemesini sağlar (Çay ve Bozak, 2020; Orum-Çattık, 2016; Öncül, 2015). Birebir öğretim düzenlemesi ile grupla öğretim düzenlemesinin bir arada kullanılmasından, videoların öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yönelik kullanıldığı yorumu yapılabilir. Aynı zamanda hem birebir öğretim düzenlemesi hem de küçük grup öğretim düzenlemesi ile öğretim sunulmasının nedeni ise her öğrencinin video seyretme sıklığının bireysel hızlarına yönelik düzenlenmesi ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Araştırma bulguları, özel eğitim öğretmenlerinin öğretim sunarken kullandıkları cihazların sırasıyla telefon, dizüstü bilgisayar, akıllı tahta ve tablet olduğunu göstermektedir. Uluslararası literatürde Caldwel & Mehta (2018)'nin bulguları ise bu sıralamanın tablet, bilgisayar, cep telefonu ve diğ er cihazlar şeklinde olduğu yönündedir. İki çalışmanın bulguları

benzerlik göstermekle beraber mevcut araştırmada telefon ve akıllı tahta kullanımının yüksek olması dikkat çekmektedir. Telefonların daha fazla kullanılmasının sebebi olarak gündelik hayatta çok sık kullanılması, daha yaygın bir kullanım alanı olması, video kaydı yapmak, videoları düzenlemek ve birebir öğretim düzenlemelerinde videoları sunmak için kullanımının kolay olması gibi avantajlar öne sürülebilir. Diğer taraftan Pektaş-Karabekir (2016) akıllı tahta ekranlarının büyük olmasının video görüntülerinin daha net görülebilmesini sağlaması ve video görüntülerine yönelik dikkat süresini uzatması açısından önemli bir avantaj sağladığını belirtmektedir. Bu araştırmanın katılımcılarının akıllı tahta kullanımının fazla olmasının sebebinin de ekranın büyüklüğünün sunduğu avantajların yanı sıra grupla öğretim düzenlemesinin fazla olması ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Sınıflarda akıllı tahta bulunmasının, öğretmenleri VMU ve yardımcı teknolojileri kullanmaya teşvik ettiği ve VMU için kolay ulaşılabilirlik sağladığı şeklinde de yorumlanabilir.

Araştırma bulgularına göre, özel eğitim öğretmenlerinin VMU’da çoğunlukla akran modeli kullandıkları bunun yanı sıra yetişkin modele de sıklıkla yer verdikleri görülmektedir. Uluslararası literatürde, Caldwell & Mehta (2018)’nin bulgularında ise en çok kullanılan model sıralaması; akran model ve kendi kendine model olduğu görülmektedir. Literatürde akran modelin kullanımı daha çok tercih edilmektedir fakat kullanılan bütün model türleri eşit düzeyde etkili bulunduğu bilinmektedir (Nikopoulos & Keenan, 2007). Hedef becerinin öğrenilmesinde ve genelleştirilmesinde gerçek deneyimlere yaklaşmasından dolayı akran modelin öncelikli olarak tercih edildiği düşünülmektedir (Mcoy & Hermansen, 2007). Bu araştırmada video ile kendine model olmanın tercih edilmeme sebebinin, video kayıtlarının çekilmesi aşamalarında uyum problemleri yaşanması riski olması, öğrencinin kazanmasını hedeflediğimiz bir beceriyi gerçekleştirmesini sağlayarak video kaydı yapmanın zor olması ve öğretmenlerin video ile kendine model olma için daha fazla bilgi ve beceriye ihtiyaç duyması olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma bulgusunda yetişkin ve akran modelin daha çok tercih edilmesinin sebebi olarak ise hedef becerilerin modellere anlatıldıktan sonra, modeller tarafından doğru, açık ve net olarak sergilenmesinin beklenmesi olduğu düşünülmektedir. Video kaydının alınması sırasında modellerin hazırlanan senaryoları doğru bir şekilde gerçekleştirmeleri çok önemlidir ve bu modellerin kullanılmasının süreci kolaylaştırdığı düşünülmektedir.

Araştırma bulguları, özel eğitim öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun VMU sırasında kullandıkları videoları farklı öğretim oturumlarında tekrar kullandıklarını göstermektedir. Ulusal ve uluslararası literatürde bu bulguyu karşılaştıracak bir çalışma bulgusuna rastlanmamıştır. VMU’nun farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanılması

VMU'nun sürekliliğini ve uygulanabilirliğini göstermektedir (Olçay ve Vuran, 2010). VMU'nun farklı öğretim oturumlarında tekrar kullanılmasının maliyeti düşürmesi ve zamandan tasarruf sağlaması gibi önemli avantajlarının bulunduğu söylenebilir. Videoların tekrar kullanılması, canlı modelin hedef beceriyi her zaman aynı şekilde gerçekleştirme riskini de ortadan kaldırmaktadır. Videoların taşınabilir olması öğretim oturumlarını farklı alanlarda gerçekleştirme imkânı sunmaktadır.

5.1.2. VMU'yu Kullanmayan Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'yu Kullanmama

Nedenleri: Araştırma bulguları, VMU'yu kullanmayan öğretmenlerin derslerinde VMU'yu genellikle teknolojik ekipman eksiliği, video oluşturma ve planlama için zaman eksikliği nedenlerinden dolayı kullanmadıklarını göstermektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenler sınıflarında kullanmayı alışkanlık haline getirdikleri yöntemleri kullanmaya daha yatkın olduklarını, yeni yöntemlere açık olmadıklarını ve ÖGB'lerin birbirinden çok farklı ihtiyaç ve ön koşul becerilere sahip oldukları için VMU kullanamadıklarını ifade etmişlerdir. Uluslararası literatürde, Wynkoop vd., (2019)'nin çalışmasında da öğretmenlerin VMU'yu kullanmamalarının altında yatan en yaygın sebepler arasındada teknolojik ekipman eksikliği ve zaman eksiklikleri olduğu görülmektedir ve mevcut araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu sebeplerden farklı olarak Bellini & McConell (2010) VMU'nun kullanılmama nedenlerinin video düzenleme ile ilgili yaşanan zorluklar, öğretim uygulaması sırasında yaşanan zorluklar ve uygulama için süre yetersizliği olduğunu belirtmektedir. Araştırma bulgularından da görüldüğü üzere öğretmenler en çok video kaydı oluşturma ve düzenleme aşamalarında sorunlar yaşamaktadırlar. Öğretmenlerin VMU'yu gerçekleştirmek için imkanlarının (teknolojik ekipman, video oluşturma ve planlama için zaman, danışma) geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin video kayıtlarına ulaşabilecekleri online kaynaklara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin derslerinde bildikleri uygulamaları kullanmaya devam etmeleri yeni ve etkili öğretim uygulamaları için ikna edilmeye ihtiyaç duydukları şeklinde yorumlanmakta ve bu noktada öğretmenleri yeni öğretim yöntemlerini kullanmaya ikna edecek düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu düşünülebilir.

5.2. Özel Eğitim Öğretmenlerinin VMU'ya İlişkin Görüşleri

Araştırma bulgularına göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerinin “VMU Kullanımı” ve “VMU Farkındalığı” olmak üzere iki faktör üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin betimsel bilgilerine göre VMU'ya ilişkin görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığında dair edinilen bulgular çalışmaya katılan öğretmenlerin, cinsiyet, yaş, öğretmenlik süresi, hizmet verilen eğitim ortamı ve eğitim düzeyi değişkenleri açısından VMU görüşlerinde, VMU kullanımı ile VMU farkındalığı alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı yönündedir. Bu bulgular (Aslan, 2018; Kutlu, vd., 2018; Özdamar, 2016; Sertkaya, 2021)'ın çalışmalarındaki bulgular ile tutarlılık göstermektedir. Öğretmenlerin bireysel özelliklerini betimleyen bu değişkenlerin öğretmenlerin VMU ile ilgili görüşlerinde herhangi bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre, özel eğitim öğretmenlerinin öğretmenlik süresi değişkeni açısından VMU görüşlerinde, VMU kullanımı ile VMU farkındalığı alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu bulgu öğretmenlik süresi değişkeninin öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerini etkilemediği sonucunu ortaya koymaktadır. Mevcut araştırma bulgusu literatürdeki araştırma bulgularıyla çelişmektedir. Wynkoop vd., (2019) araştırmalarında, öğretmenlerin öğretmenlik süresi arttıkça VMU'ya gösterdikleri ilginin azaldığını bulmuşlardır ve bu durumu yıllar içinde öğretmenlerin kullanmaya alıştıkları uygulamaları devam ettirmelerinin sonucu olarak yorumlamışlardır. Mevcut araştırma bulgusuna göre ise öğretmenlik süresinin VMU'ya ilişkin görüşlerde anlamlı bir farklılık olmaması özel eğitimin ülkemizde henüz yeni bir alan olması ve katılımcıların büyük çoğunluğunun mesleğinin ilk beş ve on yılı içinde olmaları ile ilişkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulguları, özel eğitim öğretmenlerinin yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma durumları açısından VMU görüşlerinde VMU kullanımı ile VMU farkındalığı alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bu bulgu yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma durumlarının öğretmenlerin VMU'ya ilişkin görüşlerini etkilemediği sonucunu ortaya koymaktadır. Ulusal literatürde yardımcı teknolojilere ilişkin ders alma durumun ileride yardımcı teknolojileri kullanma konusunda etkili olduğu bulgusu bulunmaktadır (Aslan, 2018). Bu farklılığın sebebi olarak VMU'nun yalnızca yardımcı teknoloji kullanımı ile sınırlı olmaması, ek olarak daha spesifik bilgi ve deneyim gerektirmesi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulguları, özel eğitim öğretmenlerinin VMU ile ilgili eğitim alma durumları açısından VMU görüşlerinde VMU kullanımı alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Ortalamalara bakıldığında anlamlı çıkan bu farklılığın VMU kullanımı alt boyutunda VMU ile ilgili eğitim alan öğretmenler lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. VMU ile ilgili ders almanın, öğretmenlerin VMU'yu kullanmalarında etkili olduğu görülmektedir.

Bunun aksine VMU farkındalığı alt boyutu için VMU ile ilgili eğitim alma değişkeni açısından arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Uluslararası literatürde ise Caldwell & Mehta (2018)'nin çalışmasındaki bulgularda da VMU'ya ilişkin ders alan öğretmenlerin VMU ile yüksek oranda ilgilendikleri bulgusu ile benzerlik göstermektedir. VMU'ya ilişkin ders almanın öğretmenlerin öğretim süreçlerinde VMU kullanımının arttırdığı görülmektedir.

Araştırma bulguları, özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma durumları açısından VMU görüşlerinde, VMU kullanımını alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bunun aksine bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma durumları açısından VMU farkındalığı alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalara bakıldığında anlamlı çıkan bu farklılığın bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alan öğretmenler lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut araştırma bulgusuna göre bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alan öğretmenlerin VMU farkındalığı yüksek bulunmuştur. Uluslararası literatürde benzer çalışmalar bulunmaktadır. Caldwell & Mehta (2018)'nin çalışmasındaki bulgularda bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alınması VMU kullanımında etkili görünmektedir. Cardon, Guimond & Treadwell (2015) çalışmada bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili ders alan öğretmenlerin VMU'yu kullanma oranlarının daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin ders alan öğretmenlerin VMU'nun bilimsel dayanaklı bir müdahale olmasından dolayı kullanılmasında etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çil vd., (2022)'nin çalışmasında da bilimsel dayanaklı uygulamaları kullanmanın öğretmenlerin derslerini daha verimli hale getirmelerinde, motivasyonlarını arttırmalarında etkili olduğu bulunmuştur. Bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin ders almanın öğretmenlerin VMU farkındalığını arttırdığı görülmektedir ve öğretim süreçlerinde VMU'yu kullanma konusunda daha bilinçli davrandıkları, VMU'yu tercih etmeye daha yatkın oldukları görülmüştür.

5.3. Sonuç

Özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, öğretmenlerin VMU kullanma, kullanmama nedenleri ve öğretmenlerin betimsel özelliklerine göre VMU'ya ilişkin görüşlerinde farklılaşma olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında VMU ile en çok çalıştıkları yetersizlik gruplarının OSB ve zihin yetersizliği olduğu, VMU'yu en çok kullandıkları alanların sırasıyla günlük yaşam becerileri, dil ve iletişim becerileri ve özbakım becerileri olduğu, VMU ile gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarında çoğunlukla video

kayıtlarına bir kaynaktan hazır olarak ulaştıkları, video kayıtlarına çoğunlukla internetten ve öğretmen arkadaşlarından ulaştıkları, videoları kaydetmek için kullandıkları teknolojik aletlerin sırasıyla bilgisayar, telefon, tablet olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra araştırma verileri araştırmaya katılan öğretmenlerin VMU'yu gerçekleştirirken birebir öğretim düzenlemesini ve küçük grup öğretim düzenlemesini beraber kullandıklarını, videoları sunmak için sırasıyla telefon, dizüstü bilgisayar, akıllı tahta kullandıkları, tercih ettikleri model türlerinin sırasıyla akran model, yetişkin model, kendi kendine model, odaklanan bakışla video model, karma model olduğu son olarak da VMU'yu çoğunlukla farklı öğretim oturumlarında tekrar kullandıkları yönündedir.

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin derslerinde VMU kullanmama nedenleri arasında teknolojik ekipman eksikliği, video oluşturmak için zaman eksikliği, planlama için zaman eksikliği, eğitim eksikliği, bilgi eksikliği, uygulama için zaman eksikliği ve bilgiye ulaşacak kaynak eksikliği olduğu görülmektedir. Derslerinde VMU kullanmayan öğretmen sayısının az olması ve bildirilen kullanmama nedenlerine bakıldığında bilgi, uygulama ve danışma eksikliklerinin olduğunu ifade etmeleri bu yönde çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan bazı öğretmenler hali hazırda kullandıkları yöntemleri kullanmaya devam etmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Tüm bu hususlar doğrultusunda öğretmenlerin bilgilendirilmelerini ve yeni öğretim yöntemlerini kullanma konusunda ikna edilmelerini sağlayacak çalışmalar yapmanın etkili öğretim uygulamalarının sahada kullanım miktarının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın sonucuna göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'ya ilişkin görüşlerinin VMU kullanımı ve VMU farkındalığı alt boyutlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırma sonucuna göre özel eğitim öğretmenlerinin VMU'yu kullanmalarına ilişkin görüşleri cinsiyet, yaş, öğretmenlik süresi, eğitim düzeyi, hizmet verdikleri eğitim ortamı ve yardımcı teknolojiler ile ilgili eğitim alma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği yönündedir. VMU ile eğitim alma değişkenine göre VMU kullanımı alt boyutunda, bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma değişkenine göre VMU farkındalığı alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle öğretmenlerin VMU ve bilimsel dayanaklı uygulamalar konusundaki eğitimin önemli olduğu görülmektedir ve bu konulardaki eğitim eksikliklerinin giderilmesinin VMU kullanımını arttıracığı düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre edinilen bulgulardan hareketle VMU'yu öğretmenler için daha ulaşılabilir ve kullanışlı hale getirmek amacıyla birtakım önerilerde bulunulmuştur.

5.4. Öneriler

5.4.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler:

- Öğretmenlerin uygulama için zaman ve kaynak eksikliği yaşamalarından dolayı VMU ile ilgili yaparak yaşayarak deneyim sunma yoluyla hizmet içi kurslar verilebilir.
- Öğretmenlerin planlama ve uygulama aşamalarında zorluklar yaşamalarından dolayı, sınıf içi destek sunabilecek öğretmen koçlar-özel eğitim uzmanları yetiştirilerek öğretmenlerin desteklenmesi sağlanabilir.
- Öğretmenlerin VMU'ya ulaşırken en çok kullandıkları kaynağın internet olmasından hareketle ulaşabilecekleri bilgilerin, uygulama basamaklarının, uygulama örneklerinin yer aldığı kılavuzlar ve senaryo örneklerin olduğu bir veri tabanı kurulabilir. Kurulan bu eğitim sitesindeki içerikler bütün paydaşlara açık sunularak ailelerinde VMU'yu erişimleri sağlanabilir.
- Öğretmenler, bireysel eğitim programlarında bilimsel dayanaklı uygulamaları kullanmaya teşvik edilebilirler.
- Uygulamalara pratiklik kazandırmak amacıyla öğretmenler ve ailelerin katılabileceği VMU atölyeleri düzenlenebilir.

5.4.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler:

- Bu araştırma 260 özel eğitim öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin daha genellenebilir düzeye ulaşması için ileri araştırmalarda daha geniş örneklem grubu ile çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- İleri araştırmalarda özel eğitim öğretmenlerinin video kaydı sürecindeki bilgi ve uygulama düzeylerini belirlemek amacıyla kullandıkları VMU'nun video kaydı oluşturma basamaklarının detaylı incelendiği çalışmalar yürütülebilir.
- İleri araştırmalarda öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları yardımcı teknolojilerin (tablet, akıllı tahta, bilgisayar, telefon) VMU için etkililik ve verimlilik araştırması yapılabilir.

Kaynakça

- Acar, Ç. (2015). *Otizimli çocuklara sosyal becerilerin öğretiminde anneler tarafından hazırlanarak sunulan sosyal öykü ve video modellerin uygulamalarının karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Acar, Ç. ve Diken, İ. H. (2012). Otistik bozukluk gösteren çocuklara video model öğretim uygulamalarıyla yapılan çalışmaların incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2719–2738.
- Alpaydın, B. (2020). The effectiveness of video modelling on social and communication skills: A systematic review. *International Journal of Scholars in Education*, 3(2), 363-373.
- Akmanoglu, N. & Tekin-Iftar, E. (2011). Teaching children with autism how to respond to the lures of strangers. *The International Journal of Research and Practice*. 15, 205-222.
- Arat-Odacı, A.(2018). *Yetersizlikten etkilenen bireylere video ile model olunarak sunulan cinsel istismardan korunma öğretim programının etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, C. (2018). Özel Eğitim öğretmenlerinin yardımcı teknolojilere yönelik tutumları. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*. 8 (1). 102-120.
- Aslan, C. Ve Kan, A. (2017). Yardımcı teknolojilere yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 48-63.
- Atbaşı, Z. ve Karasu, N. (2019). Uygulama örneği üzerinden sosyal geçerlik kavramının anlamı ve değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 283-303.
- Ayres, K. M. & Langone, J. (2005). Intervention and instruction with video for students with autism: A review of the literature. *Educating and Training in Developmental Disabilities*. 40(2), 183–196.
- Bahçeci, B. (2019). *Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin yardımcı teknolojilere yönelik tutumlarının ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bandura, A. (1985). Model of causality in social learning theory. *In Cognition and psychotherapy*. 81-99. Springer, Boston, MA.
- Bellini, S., Akullian, J. ve Hopf, A. (2007). Increasing social engagement in youngchildren with autism spectrum disorders using self-modeling. *SchoolPsychology*. 36(5), 80-90.

- Berleman, W. C., Seaberg, J. R., & Steinburn, T. W. (1972). The delinquency prevention experiment of the Seattle Atlantic Street Center: A final evaluation. *Social Service Review*, 46(3), 323-346.
- Besler, F. (2015). *Anneler tarafından sunulan video modelle öğretimin otizmlı çocuklara oyun becerisi öğretmedeki etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Besler, F. ve Kurt, O. (2016). Otizmlı çocuklara oyun becerilerinin öğretiminde anneler tarafından sağlanan video modelliğin etkililiği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 16 (1).209-230.
- Buggey, T. (1995) Videotaped Self-Modeling: The Next Step in Modeled Instruction. *Early Education and Development*. 6(1), 39-51.
- Buggey, T. (2005). Video self modelling applications with students with autistic spectrum disorder in a small private school setting. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*. 20(1), 52-73.
- Bursal, M. (2019). *SPSS ile temel veri analizleri*. Anı Yayıncılık.
- Can, A. (2020). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Charlop-Christy, M.H., Le, L., ve Freeman, K.A. (2000). A comparison of videomodelling for teaching children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 30, 37-552.
- Charlop, M.H., Dennis, B., Carpenter, M.H. ve Greenberg, A.L. (2010). Teaching socially expressive behaviors to children with autism through video modeling. *Education & Treatment of Children*. 33(3), 371-393.
- Caldwell, K.N. & Mehta, S.S.(2018). Applied use of video modeling: a survey of autism professionals. *Journal of the Division on Autism and Developmental Disabilities Council for Exceptional Children*. 5(1). 102-116.
- Çakır, M.A. (2019). Sosyal bilişsel öğrenme kuramı. *Kaya. A. (Editör). Eğitim psikolojisi içinde. (s.337-358)*. Pegem Akademi.
- Çay, E. ve Bozak, B. (2020). Bilimsel dayanaklı uygulamalardan video ipucu yönteminin özel eğitimde kullanımına yönelik bir betimsel analiz çalışması. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*. 23(43). 31-62.
- Çiftçi-Tekinarslan, İ., Arı, A., Bozak, B., Çay, E., Çiçek, M. (2018). Özel eğitim öğretmen adaylarının bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkındaki görüşleri. *International Journal of Human Sciens*. 15(3).1756-1772.

- Çelik, H., Baykal, N. B., & Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406.
- Çil, H. (2021). *Özel eğitim öğretmenlerinin otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitimlerinde kullandıkları bilimsel dayanaklı uygulamalara yönelik görüşlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi. İstanbul.
- Çil, H., Kalkan, S., & Akemoğlu, Y. (2022). Özel eğitim öğretmenlerinin OSB'li çocukların eğitimlerinde kullandıkları bilimsel dayanaklı uygulamalara yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Special Education Research and Practice*. 4 (1), 27-48.
- Çolak, A. (2018). Doğrudan öğretim. Çifçi-Tekinarslan ,İ. ve Öncül, N. (Editörler). *Sosyal becerilerin öğretimi içinde*. (s.101-133). Vize Akademik.
- Değirmenci, H.D. (2010). *Zihinsel yetersizliği olan bireylere otel kat hizmetleri becerilerinin öğretiminde videoyla model olma stratejisinin etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Delano, M. E. (2007). Video modeling interventions for individuals with autism. *Remedial and Special Education*. 28(1), 33-42.
- Diner-Evren, H. (2021). *Otizimli çocukların nesneli eylemleri taklit etme düzeyleri üzerinde baba aracılı video ile model olmanın etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu.
- Edyburn, D. L. (2004). Rethinking assistive technology. *Special Education Technology Practice*. 5(4), 16-23.
- Eldeniz-Çetin, M. ve Ulugöl, F. (2017). Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Ebru Yapma Becerisinin Öğretiminde Video Model Öğretimin Etkililiği. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. (35), 234-251.
- Erdamar-Koç, G. (2016). Sosyal öğrenme kuramı. Ulusoy, A. (Editör). *Eğitim psikolojisi içinde* (s.315-351). Anı Yayıncılık
- Ergenekon, Y. (2012). Otizmli çocuklar videoyla model olma ev kazalarında basit ilkyardım tamamlamanın öğretimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. 12(4).2739-2766.
- Eriş, E. İ. (2021). *Os b tanısı almış çocuklarda oyun oynama becerisinin kazandırılmasında video modelle öğretimin etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Ertekin, T., Ece, A. S., ve Yıkılmış, A. (2017). Zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video ile model olma ve şarkıyla video model olmanın

- etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılması. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*. 7(1). 99-117.
- Genç, D. (2010). *Otistik özellikler gösteren çocuklara eş zamanlı ipucuyla öğretim ve video modellerle öğretimin birlikte sunulmasının etkilerinin karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Genç-Tosun, D. ve Kurt, O. (2014). Otizm spektrum bozukluğu ve video modellerle öğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 15(3).37-50.
- Güven, D. ve Diken, İ.H. (2014). Otizm spektrum bozukluğu olan okul öncesi çocuklara yönelik sosyal beceri öğretimi müdahaleleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 15(1).19-38.
- Guldborg, K. (2017). Evidence-based practice in autism educational research: can we bridge the research and practice gap? *Oxford Review of Education*, 43(2), 149-161.
- Gülsöz, T., Çıkkılı, Y. (2018). Otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere soğuk içecek hazırlama ve sunma becerisinin video model ile öğretimin etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 210-229
- Halisküçük, S. E. (2007). *Zihinsel yetersizliği olan makarna pişirme becerisinin öğretiminde video modelin etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Horner, H.R., Carr, G.E., Halle, J., McGee, G., Odom, S. & Wolery, M. (2005). The use of single-subject research to identify evidence-based-practice in special education. *Exceptional Children*. 71(2). 165-179.
- Karasu, N. (2011). Otizmli bireylerin eğitiminde video ile model olma uygulamalarının değerlendirilmesi: bir alanyazın derlemesi ve meta-analiz örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 12(2), 1-12.
- Kaptan, S. (2018). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara video modellerle öğretim yöntemiyle sosyodramatik oyun öğretimi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kaya, G. (2021). *Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere yabancı kişilerden korunma becerisinin kazandırılmasında uzaktan eğitim yoluyla sunulan video modellerle öğretimin etkililiği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Kennedy, C. H. (2002). The maintenance of behavior change as an indicator of social validity. *Behavior Modification*, 26(5), 594-604.

- Keser-Özmantar, Z. (2019). Eğitim çalışmalarında sık kullanılan araştırma türleri. Turan, S. (Ed). *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (s. 49–77). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kilmen, S. (2020). *Eğitim araştırmacıları için SPSS uygulamalı istatistik*. Anı Yayıncılık.
- Korkmaz, İ. (2020). Sosyal öğrenme kuramı. Yeşilyaprak. B. (Editör). *Eğitim psikolojisi, gelişim, öğrenme, öğretim içinde*. (s.245-269). Pegem Akademi.
- Kula Kartal, S., Mor Dirlik, E. (2016). Geçerlik kavramının tarihsel gelişimi ve güvenirlikte en çok tercih edilen yöntem: Cronbach Alfa Katsayısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16(4), 1865-1879.
- Kurnaz, E. (2016). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara video oyunu oynama becerisinin öğretiminde video ile kendine model olmanın etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kurtoğlu, S., Tekinarslan, E., ve Çifci Tekinarslan, İ. (2017). Zihinsel yetersizliği olan bireylere bankamatikten para çekme becerisinin öğretiminde bilgisayar destekli video öğretiminin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 18(2). 185-208.
- Kutlu, M. (2016). *Otizmlili bireylere yabancı kişilerden korunma becerilerinin öğretiminde sosyal öykülerin yalnız sunumuyla video modelleri birlikte sunulmasının karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- McCoy, K., & Hermansen, E. (2007). Video modeling for individuals with autism: A review of model types and effects. *Education and Treatment of Children*. 30, 182-213.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği, 07.07.2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>'den alınmıştır. National Autism Center. (2022).
- Nikopoulos, C. & Keenan, M. (2003). Promoting social initiation in children with autism using video modelling. *Behavioral Interventions*. 18, 87-108.
- Nikopoulos, C. & Keenan, M. (2004). Effects of video modeling on social initiations by children with autism. *Journal of Applied Behavioral Analysis*. 37(1), 93-96.
- Nikopoulos, C. & Keenan, M. (2007). Using video modeling to teach complex social sequences to children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 3, 678-693.
- Odom, S.L., Collet-Klingenberg, L., Rogers, J.S. & Hatton, D.D. (2010). Evidence-based practices in interventions for children youth with autism spectrum disorders. *Preventing School Failure*. 54(49,275-282).
- Odluyurt, S., ve Çattık, M. (2018). Otizm spektrum bozukluğu olan bireyler için teknoloji temelli müdahale yöntemleri. *Kastamonu Education Journal*. 26(6), 1851-1861.

- Odluyurt, S., Deniz-, Değirmenci, H., Adalıoğlu, İ., ve Kapan, A. (2015). Otizmli çocuklara doğrudan ve video modelle sunulan PECS uygulamasının karşılaştırılması. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)*. 7(2), 316 – 342.
- Olçay-Gül, S. ve Vuran, S. (2010). Sosyal becerilerin öğretiminde video modelleme yöntemiyle yürütülen çalışmaların incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10 (1).217-274.
- Orum-Çattık, E. (2016). *Zihinsel yetersizliği olan bireylere toplum kaynaklarını kullanma becerilerinin öğretiminde işitsel teknoloji desteğiyle sunulan videoyla model olmanın etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Orum-Çattık, E. ve Ergenekon, Y. (2018). Zihinsel yetersizliği olan bireylere toplum kaynaklarını kullanma becerilerinin öğretiminde işitsel teknoloji desteğiyle sunulan videoyla model olmanın etkililiği. *Eğitim ve Bilim*. 43(193).237-257.
- Öncül, N. (2015). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara sembolik oyunların küçük grupla öğretiminde canlı modelle ve video modelle öğretiminin karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özen, A., Batu, S., & Birkan, B. (2012). Teaching play skills to children with autism through video modeling: Small group arrangement and observational learning. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 84-96.
- Özdamar, O. (2016). *Öğretmenlerin özel eğitim sınıflarında yardımcı teknoloji kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özdemir, D. ve Odluyurt, S. (2022). Otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkındaki görüşleri. *Kesit Akademi Dergisi*. 8 (30), 49-73.
- Özkan, M. (2019). Eğitim araştırmalarında problem çözümü için kimlere neye gideceğim? Turan, S. (Editör). *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (s. 79–96). Nobel Akademi Yayıncılık
- Özer-Özkan (2019). Problemin çözümü için ihtiyaç duyduğum verileri nasıl elde edeceğim? Turan, S. (Editör). *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (s 98-128). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Paulsen, K.J. (2005). Infusing evidence-based practices into the special education preparation curriculum. *Teacher Education and Special Education*. 28, 21-28.

- Pektaş-Karabekir, E. (2016). *Akıllı tahta aracılığıyla sunulan video modellerle öğretimin otizmli çocuklara sosyal tepki davranışlarının öğretimindeki etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Sani-Bozkurt, S. (2011). Otizmli çocuklara rol oyun becerilerinin öğretiminde akran ve yetişkin modelin kullanıldığı video modelin etkililiği ve verimliliği. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Sani-Bozkurt, S. (2017). Özel eğitimde dijital destek: yardımcı teknolojiler. *AUAd.* 3(2), 37-60.
- Sansosti, F. J. ve Powell-Smith, A. K. (2008). Using computer presented social stories and video models to increase the social communication skills of children with high functioning autism spectrum disorders. *Journal of Positive Behavior Interventions.* 10(3), 162-178.
- Schreibman, L., Whalen, C. ve Stahmer, A.C. (2000). The use of video priming to reduce transition behavior in children with autism. *Journal of Positive Behavior Interventions.* 2(1), 3-11.
- Sertkaya, M. F. (2021). *Özel eğitim öğretmenlerinin sınıflarında teknoloji ve yardımcı teknoloji kullanımına yönelik öz-yeterlik ve tutumlarının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Sherer, M., Pierce, K. L., Paredes, S., Kisacky, K. L., Ingersoll, B., & Schreibman, L. (2001). Enhancing conversation skills in children with autism via video technology: Which is better, “self” or “other” as a model?. *Behavior modification,* 25(1), 140-158.
- Sola-Özgüç, C. (2015). *Zihin yetersizliği olan ortaokul öğrencilerinin bulunduğu bir sınıfta öğretim etkinliklerinin teknoloji desteği ile geliştirilmesi: bir eylem araştırması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Tekin-İftar, E. (2018). Özel eğitimde bilim-dayanaklı uygulamalar: Tarihçe, tanım ve öneriler. *Araştırmadan Uygulamaya Özel Eğitim Dergisi,* 1 (1), 15–28.
- The National Professional Development Center. (2022).
- The National Autism Center. (2022).
- Terzioğlu, I. (2017). *Otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciye tablet bilgisayar ile sunulan video modellerle öğretimin sosyal becerilerin kazandırılmasındaki etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu.
- Tunçel, E. (2017). *Nesne göstererek ortak dikkat başlatmanın otizmli çocuklara öğretiminde video modellerle öğretiminin etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Turhan, C. (2015). *Otizm spektrum bozukluğu gösteren çocuklara sosyal beceri öğretiminde sosyal öykü ve video model uygulamalarının etkililik ve verimlilikleri*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Turhan, C. & Vuran, S. (2015). The effectiveness and efficiency of social stories and video modelling on teaching social skills to children with autism spectrum disorder. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 7(2), 294-315.
- Ulugöl, F. (2018). *Zihinsel yetersizliği olan bireylere tarım becerilerinin öğretiminde video modellerle öğretim yönteminin etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bolu.
- Vuran, S ve Sönmez, M. (2008). Sosyal geçerlik kavramı ve Türkiye’de özel eğitim alanında yürütülen lisansüstü tezlerde sosyal geçerliğin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 9(1). 55-65.
- Vuran ve Olçay-Gül (2018). Video Modelle Öğretim. Vuran, S. (Editör). *Sosyal yeterliliklerin geliştirilmesi içinde*. (107-118). Vize Akademik.
- Yavuz, A. A. (2017). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara üst geçit kullanarak karşıdan karşıya geçme becerisinin öğretiminde videoyla model olmanın etkililiği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yeşil, R. (2015). Nicel ve nitel araştırma yöntemleri. Kıncal, Y.R. . (Editör). *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s.50-80). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Wert, B. Y. & Neisworth, J. T. (2003). Effects of video self modeling on spontaneous requesting in children with autism. *Journal of Positive Behavior Interventions*. 5, 30-34.
- Wert, B. Y., & Neisworth, J. T. (2003). Effects of video self-modeling on spontaneous requesting in children with autism. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 5(1), 30- 34. <https://doi.org/10.1177/10983007030050010501>
- Wolf M. M. (1978). Social validity: The case for subjective measurement or how applied behavior analysis is finding its heart. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 11, 203–214.
- Wynkoop, K.S., Cardon,A.T., Kruis, N. E., & Hawkins, P.M. (2019). Teacher and video modeling: a survey of use and perspectives. *Journal of Special Education Technology* .1-10.

Ekler

Ek 1

8.01.2023 00:01

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Bu anket formu Uludağ Üniversitesi Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans tez çalışması doğrultusunda hazırlanmıştır. Anketin amacı özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin video modelle öğretim uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla oluşturulan anket üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve bu formdan elde edilecek bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Anket sorularını cevaplandırırken video modelle öğretim uygulamalarına ilişkin deneyimlerinizi göz önünde bulundurmanızı rica ederiz. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar ileriye dönük eğitim öğretim faaliyetlerine sağlayacağı katkı açısından çok önemlidir. Bilgileriniz isimsiz olarak kaydedilecektir.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

İletişim:

ARAŞTIRMACI: Neslihan KARABACAK

DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KURT

* Gerekli

1. BÖLÜM: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Bu bölümde sizden kişisel ve demografik bilgiler istenmektedir.

1. Cinsiyetiniz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Kadın

Erkek

2. Yaşınız? *

3. Özel eğitim alanında kaç yıldır çalışmaktasınız? *

4. Eğitim düzeyiniz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Lisans
 Yüksek lisans
 Doktora

5. Halen görev yapmakta olduğunuz okul ve sınıf düzeyi? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Özel eğitim anaokulu
 İlkokul özel eğitim sınıfı
 Ortaokul özel eğitim sınıfı
 Lise özel eğitim sınıfı
 Özel eğitim uygulama okulu 1. Kademe
 Özel eğitim uygulama okulu 2. kademe
 Özel eğitim uygulama okulu 3. kademe
 Özel eğitim meslek okulu
 Görme engelliler okulu
 İşitme engelliler okulu
 Özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi

6. Video modelle öğretim uygulamalarıyla ilgili eğitim alma durumunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Eğitim aldım 2. bölüme () gidin
 Eğitim almadım 7. soruya gidin

8.01.2023 00:01

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

7. Yardımcı teknolojiler (dizüstü bilgisayar, tablet, telefon) ile ilgili eğitim alma durumunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Aldım
 Almadım

8. Bilimsel dayanaklı uygulamalar ile ilgili eğitim alma durumunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Aldım
 Almadım

BAĞIMSIZ SORU

9. Derslerinizde video modelle öğretim uygulamalarını kullanıyor musunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Evet 11. soruya gidin
 Hayır 10. soruya gidin

11. soruya gidin

10. Derslerinizde video modelle öğretim uygulamalarını kullanmamam nedenleriniz *
nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Eğitim eksikliği
 Bilgi eksikliği
 Bilgiye ulaşacak kaynak eksikliği
 Planlama için zaman eksikliği
 Video oluşturmak için zaman eksikliği
 Uygulama için zaman eksikliği
 Teknolojik ekipman eksikliği
 Diğer: _____

8.01.2023 00:01

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

20. soruya gidin

**2.BÖLÜM: VİDEO
MODELLE ÖĞRETİM
UYGULAMALARININ
KULLANIMI**

Bu bölümde sizden video modelle öğretim uygulamalarını kullanma durumunuza ilişkin bilgiler istenmektedir.

11. Video modelle öğretim uygulamalarını kullanarak çalıştığınız yetersizlik gruplarını işaretleyiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Otizm Spektrum Bozukluğu
 Zihin Yetersizliği
 Görme Yetersizliği
 Gelişimsel Yetersizlik
 İşitme Yetersizliği
 Öğrenme Güçlüğü
 Diğer: _____

12. Video modelle öğretim uygulamalarını kullandığınız alanlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Sosyal beceriler
 Oyun becerileri
 Dil ve iletişim becerileri
 Günlük yaşam becerileri
 Öz bakım becerileri
 Serbest zaman etkinlikleri
 Geçiş becerileri
 Uygun olmayan davranışları azaltmak
 Akademik beceriler
 Mesleki beceriler
 Tek basamaklı beceriler
 Diğer: _____

13. Video modelle öğretim uygulamaları ile gerçekleştirdiğiniz öğretim uygulamalarındaki video kayıtlarını nasıl elde ediyorsunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kayıtları ben oluşturdum 15. soruya gidin
- Bir kaynaktan hazır kayıtlara ulaştım. 14. soruya gidin

14. Video modelle öğretim uygulamalarını gerçekleştirdiğiniz video kayıtlarına ne tür bir kaynaktan ulaştınız? *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- İnternetten
- Çalıştığım kurumdan
- Öğretmen arkadaşlarımdan
- Diğer: _____

15. Video modelle öğretim uygulamalarını kullanırken öğretimi yapılacak videoları kaydetmek için kullandığınız cihazlar nelerdir? *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Tablet
- Telefon
- Dizüstü bilgisayar
- Bilgisayar
- Kamera
- Diğer: _____

16. Video modelle öğretim uygulamalarının öğretimini nasıl gerçekleştiriyorsunuz? *
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Birebir öğretim
- Grupla öğretim

17. Video modelle öğretim uygulamalarını kullanırken öğretimi yapılacak videoları göstermek için kullandığınız cihazlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Tablet
 Telefon
 Dizüstü bilgisayar
 Kamera
 Akıllı tahta
 Diğer: _____

18. Video modelle öğretim uygulamalarında hangi model türünü kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Yetişkin model (Hedef davranışın bir yetişkin tarafından gerçekleştirildiği görüntüler)
 Akran model (Hedef davranışın bir akran tarafından gerçekleştirildiği görüntüler)
 Kendi kendine model (Hedef davranışı kişinin kendinin gerçekleştirdiği görüntüler)
 Odaklanan bakışla video model (Hedef davranışın kişinin bakış noktasıyla sınırlı olduğu görüntüler)
 Karma model (Bütün modellerin bir arada kullanıldığı görüntüler)

19. Video modelle öğretim uygulamalarını farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanıyor musunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kullanıyorum
 Kullanmıyorum

3. BÖLÜM: ÖĞRETMENLERİN VIDEO MODELLE ÖĞRETİM UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Video modelle öğretim uygulamalarına ilişkin görüşlerinizi 1 den 5 e kadar puanlayınız.

8.01.2023 00:01

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

20. Video modelle öğretim uygulamaları konusunda yeterli bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

21. Video modelle öğretimi uygulamak için ihtiyaç duyulan videoların hazırlanması sürecinin fazla zaman gerektireceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

22. Video modelle öğretim uygulamaları için ihtiyaç duyulan videoların hazırlanması sürecinde yardıma ihtiyaç duyacağımı düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

8.01.2023 00:01

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

23. Video modelle öğretim uygulamaları için ihtiyaç duyulan videoların hazırlanması sürecinde gereken teknolojik aletlerin kullanımında yeterli bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

24. Video modelle öğretim uygulamaları konusunda bilgi eksiklerimin olduğunu düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

25. Video modelle öğretim uygulamaları kullanılarak çalışılacak beceriyi-davranışı öğrencilerin öğreneceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

26. Video modelle öğretim uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin akıcı bir şekilde yerine getirileceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

27. Video modelle öğretim uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin- davranışların kalıcı olacağını düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

28. Video modelle öğretim uygulamalarını farklı yetersizlik gruplarındaki bireylerle de kullanabileceğimi düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

29. Video modelle öğretim uygulamaları kullanılarak öğretilen becerileri ve davranışların farklı becerilere ve davranışlara genellenebileceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

30. Video modelle öğretim uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin farklı kişilere genellenebileceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

31. Video modelle öğretim uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin farklı ortamlara genellenebileceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

32. Video modelle öğretim uygulamaların başka Uygulamalarla (ör: sosyal öykü, etkinlik çizelgeleri, PECS vb.)birlikte kullanabileceğimi düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

33. Video modelle öğretim uygulamalarını ailelerin de kullanabileceğini düşünüyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

34. Video modelle öğretim uygulamaları konusunda yapılacak eğitim çalışmalarına (ör: seminer, hizmet içi eğitim, kurs vb.) katılmak isterim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- Kesinlikle katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle katılmıyorum

Ek 2

UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU**Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Yöntemine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi**

Başlık: Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Yöntemine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	-------------------------	----------------------

Araştırmanın amacı özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin video model uygulamalarına ilişkin deneyimlerini ve görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın ana amacıyla birlikte; öğretmenlerin mezun oldukları lisans programları, mesleki deneyim süreleri, video modelle öğretim yöntemiyle ilişkili ders ya da kurs alma durumları, hedeflenen davranış türleri, tercih edilen video model türleri, öğretim sonrası kalıcılık ve genelleme durumları incelenen değişkenler arasında bulunacaktır. Bu araştırmanın genel amacı; özel eğitim öğretmenlerinin video model uygulamaları hakkındaki görüş ve deneyimlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranacaktır.

- 1) Özel eğitim öğretmenlerinin demografik bilgilerine göre video model uygulamalarına ilişkin görüşleri anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2) Özel eğitim öğretmenleri video model uygulamalarını hangi durumlarda ve nasıl kullanmaktadırlar?
- 3) Özel eğitim öğretmenleri video model uygulamalarını hazırlama ve uygulama aşamalarında neler yaşamaktadırlar?
- 4) Özel eğitim öğretmenlerinin video model uygulamalarına dair görüşleri nelerdir?

Bu amaçla oluşturulan anket dört bölümden oluşmaktadır.

1. Bölümde öğretmenlerin kişisel ve demografik bilgileri istenmektedir ve bu bölüm 10 sorudan oluşmaktadır.
2. Bölümde öğretmenlerin video model uygulamalarını hangi durumlarda ve nasıl kullandıklarına dair bilgiler istenmektedir ve bu bölüm 10 sorudan oluşmaktadır.
3. Bölümde öğretmenlerden video model uygulamalarını hazırlama ve uygulama aşamalarının zorluk durumuna göre derecelendirilmesi istenmektedir ve bu bölüm 21 sorudan oluşmaktadır.
4. Bölüm ise öğretmenlerin video model uygulamalarına dair görüşlerine yönelik 18 sorudan oluşmaktadır.

Amaç:	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--------------	---------------	-------------------------	----------------------

1.KISIM: DEMOGRAFİK BİLGİLER (Bu bölümde sizden kişisel ve demografik bilgiler istenmektedir.)

Soru 1: Cinsiyetiniz? -Kadın -Erkek	Uygun	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	--------------	-------------------------	----------------------

Soru 2: Yaşınız? (.....)	Uygun	Uygun Değil:	Önerileriniz:
------------------------------------	--------------	-------------------------	----------------------

Soru 3: Özel eğitim alanında kaç yıldır çalışmaktasınız? (.....)	Uygun:	Uygun Değil:	
--	---------------	-------------------------	--

Soru 4: Mezun olduğunuz lisans alanı? -Zihin engellilerin eğitimi - Görme engellilerin eğitimi -İşitme engellilerin eğitimi -Özel eğitim	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	-------------------------	----------------------

Soru 5: Eğitim düzeyiniz? -Lisans -Yüksek lisans -Doktora	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	-------------------------	----------------------

Soru 6: Şimdiye kadar çalıştığınız okulları işaretleyiniz. (Birden fazla işaretleme yapılabilir) -İlkokul özel eğitim sınıfı -Ortaokul özel eğitim sınıfı -Özel eğitim meslek okulu -Görme engelliler okulu -İşitme engelliler okulu -Özel eğitim uygulama okulu	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	-------------------------	----------------------

-Rehabilitasyon merkezi			
-------------------------	--	--	--

Soru 7: Halen görev yapmakta olduğunuz okul? -İlkokul özel eğitim sınıfı -Ortaokul özel eğitim sınıfı -Özel eğitim meslek okulu -Görme engelliler okulu -İşitme engelliler okulu -Özel eğitim uygulama okulu -Rehabilitasyon merkezi	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

Soru 8: Halen görev yapmakta olduğunuz eğitim kademesi? -1. Kademe -2. Kademe -3. Kademe	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

Soru 9: Video model uygulamaları ile ilgili eğitimi nereden aldınız? (Birden fazla işaretleme yapılabilir.) -Lisans eğitimi -Lisansüstü eğitim -Kurs, seminer vb. eğitimler -Kitap, dergi vb. yazılı kaynaklar -İnternet ve youtube içerikleri -Eğitim almadım -Diğer (.....)	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	--------	--------------	---------------

<p>Soru 10: Derslerinizde video model uygulamalarını kullanıyor musunuz?</p> <p>-Evet (cevap evetse anket 2. ve 3. kısma otomatik yönlendiriyor) -Hayır (cevap hayırsa anket 4. kısma otomatik yönlendiriyor)</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	----------------------------	-----------------------------

2. KISIM: VİDEO MODEL KULLANIMI (Bu bölümde sizden video model uygulamalarını hangi durumlarda ve nasıl kullandığınıza dair bilgiler istenmektedir.)

<p>Soru 1: Video model uygulamaları ile çalışmayı öncelikli olarak tercih ettiğiniz alanlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)</p> <p>-Sosyal beceriler -Oyun becerileri -Dil ve iletişim becerileri -Günlük yaşam becerileri -Öz bakım becerileri -Serbest zaman becerileri -Geçiş becerileri -Zincirleme beceriler -Uygun olmayan davranışları azaltmak -Akademik beceriler -Mesleki beceriler -Güvenlik becerileri -Diğer (...)</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 2: Belirlediğiniz hedef davranışlara yönelik video model uygulamalarının video kaydı oluşturma sürecini hangi ortamlarda gerçekleştiriyorsunuz?</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sınıf - Okul -Ev - Kapalı oyun alanları -Açık alanlar - Diğer(....) 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 3: Video model uygulamaları ile gerçekleştirdiğiniz öğretim uygulamalarındaki video kayıtlarını nasıl elde ettiniz?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kayıtları ben oluşturdum. - Bir kaynaktan hazır kayıtlara ulaştım. 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 4: Eğer cevabınız “Bir kaynaktan hazır kayıtlara ulaştım” ise, ne tür bir kaynaktan ulaştınız?</p> <ul style="list-style-type: none"> - İnternette - Çalıştığım kurumdan - Öğretmen arkadaşarımdan - Diğer (..... 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 5: Video model uygulamalarının öğretim aşamasını hangi ortamda gerçekleştirmeniz?</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sınıf - Okul -Ev - Kapalı oyun alanları -Açık alanlar -Diğer(...) 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 6: Video model uygulamalarında hangi model türünü kullanıyorsunuz? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yetişkin model - Akran model -Kendi kendine model -Kişisel görüş noktası - Odaklanan bakışla video model -Karma model 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 7: Video model uygulamalarının farklı öğretim oturumlarında farklı öğrencilerle tekrar kullanılma durumu açısından uygun olduğunu düşünüyor musunuz?</p> <ul style="list-style-type: none"> -Evet -Hayır 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 8: Video model uygulamaları ile beraber kullandığınız diğer öğretim uygulamaları nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yalnızca video model uygulamaları ile çalıştım. -Soysal öykü ve video model -Pecs ve video model -Etkinlik çizelgeleri ve video model - Eş zamanlı ipucu ve video model -Canlı model ve video model -Video ipucu ve video model -Yanlışsız öğretim yöntemleri ve video model -Uzaktan eğitim ve video model uygulamaları -Diğer (...) 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru 9: Video model uygulamalarını kullanarak çalıştığımız yetersizlik türlerini işaretleyiniz?</p> <ul style="list-style-type: none"> -Otizm Spektrum Bozukluğu -Zihin Yetersizliği -Görme Yetersizliği 	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

-Gelişimsel Yetersizlik -İşitme Yetersizliği			
---	--	--	--

Soru 10: Video model uygulamalarının öğretimini nasıl gerçekleştiriyorsunuz? -Birebir öğretim -Grupla öğretim	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

3. KISIM ÖĞRETMENLERİN VIDEO MODEL UYGULAMALARINI KULLANIRKEN İZLEDİKLERİ SÜREÇLER (Video model uygulamalarını hazırlama ve uygulama aşamalarına dair deneyimlerinizi zorluk durumlarına göre 1 den 5 e kadar puanlayınız.)

Soru1: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken ilk olarak çalışılacak beceriyi (hedef davranışı) tanımlarken zorlanacağımı düşünüyorum. 1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

Soru 2: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin beceri analizini yaparken zorlanacağımı düşünüyorum. 1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum			
---	--	--	--

<p>Soru 3: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin video kaydı için <i>senaryosunu yazarken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 4: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin <i>video çekiminde kullanılacak araç gereci ayarlarken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 5: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin öğretiminde <i>kullanılacak video model türüne karar verirken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	--------	--------------	---------------

--	--	--	--

<p>Soru 6: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin video çekimi sırasında <i>video çekiminin yapılacağı ortamı belirlerken zorlanacağımı düşünüyorum</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 7: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin video çekimi sırasında <i>hedef davranışı modele anlatırken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	--------	--------------	---------------

<p>Soru 8: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin <i>video çekimini yaparken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 9: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>istediğim becerinin video çekimini yaptıktan sonra <i>video görüntülerini kontrol ederken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>			
--	--	--	--

<p>Soru 10: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin video çekimini yaptıktan sonra <i>video görüntülerini bilgisayara aktarırken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru11: Video model uygulamalarında öğretim yapacağım videoyu hazırlarken, çalışmak istediğim becerinin video çekimini yaptıktan sonra <i>öğretimin gerçekleşeceği ortamı düzenlerken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

<p>Soru12: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin video çekimini yaptıktan sonra <i>öğrencinin öğretim videosunu izleyeceği aracı hazırlarken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum			
--	--	--	--

<p>Soru 13: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında <i>dikkat sağlayıcı ipucu sunarken örn: (Şimdi bir video izleyeceğiz, hazır mısın)</i> zorlanacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 14: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında <i>öğrencinin dikkatini belirlenen süre boyunca ekrana yönlendirirken</i> zorlanacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	--------	--------------	---------------

<p>Soru 15: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında <i>video görüntülerini izlerken öğrencinin tepkilerine uygun yanıtlar verme konusunda</i> zorlanacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

4-Katılmıyorum			
5-Kesinlikle katılmıyorum			

<p>Soru 16: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında <i>video görüntülerin izledikten sonra öğrenciyi pekiştirirken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 17: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında <i>öğrenciyi öğretilen becerinin gerçekleşeceği alana yönlendirirken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 18:)Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında <i>beceri yönergesi sunarken zorlanacağımı düşünüyorum.</i></p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	--------	--------------	---------------

<p>Soru 19: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında tepkide bulunma süresi boyunca beklerken (örn: 5 sn.) zorlanacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	UygunDeğil:	Önerileriniz:
--	--------	-------------	---------------

<p>Soru 20: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında öğrencinin tepkilerine uygun yanıtlar verirken zorlanacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

<p>Soru 21: Video model uygulamalarında öğretim yaparken çalışmak istediğim becerinin öğretimi sırasında oturumu sonlandırırken zorlanacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	--------	--------------	---------------

4. KISIM ÖĞRETMENLERİN VİDEO MODEL UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (Video model uygulamalarına ilişkin görüşlerinizi 1 den 5 e kadar puanlayınız?)

<p>Soru 1: Video model uygulamaları konusunda bilgi eksiklerimin olduğunu düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 2: Video model uygulamaları için ihtiyaç duyulan video kayıtlarının hazırlanması sürecinin zor bir süreç olduğunu düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 3: Video modelle öğretim yöntemini uygulamak için ihtiyaç duyulan videoların hazırlanması sürecinin çok fazla zaman gerektireceğini düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 4: Video model uygulamaları için ihtiyaç duyulan videoların hazırlanması sürecinde yardıma ihtiyaç duyacağımı düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	--------------------------------	-----------------------------

<p>Soru 5: Video model uygulamaları kullanılarak yapılan öğretimin daha kolay olduğunu düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	--------------------------------	-----------------------------

<p>Soru 6: Video model uygulamaları kullanılarak çalışılacak beceriyi öğrencilerin öğreneceğini düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	--------------------------------	-----------------------------

<p>Soru 7: Video model uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin akıcı bir şekilde kullanılacağını düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	--------------------------------	-----------------------------

<p>Soru 8: Video model uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin kalıcı olacağını düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 9: Video model uygulamaların başka uygulamalar (sosyal öykü, etkinlik çizelgeleri, PECS vb.) ile kullanabileceğimi düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 10: Video model uygulamalarını ailelerinde kullanabileceği bir yöntem olarak görüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 11: Video model uygulamalarını farklı hedef davranışlar ile çalışılabilecek bir yöntem olarak görüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 12: Video model uygulamalarını farklı engel grupları ile çalışılabilecek bir yöntem olarak görüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 13: Video model uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin farklı becerilere genellenebileceğini düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 14: Video model uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin farklı kişilere genellenebileceğini düşünüyorum.</p> <p>1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
---	----------------------	----------------------------	-----------------------------

<p>Soru 15: Video model uygulamaları kullanılarak öğretilen becerilerin farklı ortamlara genellenebileceğini düşünüyorum.</p>	<p>Uygun:</p>	<p>Uygun Değil:</p>	<p>Önerileriniz:</p>
--	----------------------	----------------------------	-----------------------------

1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum			
--	--	--	--

Soru 16: Video model uygulamalarını uygun zaman ve ortamda yapmakta zorlanıyorum. 1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

Soru 17: Video model uygulamalarını tutarlı şekilde yapmakta zorlanıyorum. 1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
--	---------------	---------------------	----------------------

Soru 18: Video model uygulamaları konusunda yapılacak eğitim faaliyetlerine katılmak isterim. 1-Kesinlikle katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle katılmıyorum	Uygun:	Uygun Değil:	Önerileriniz:
---	---------------	---------------------	----------------------

Ek 3

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI
(Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)
TOPLANTISI

<p>OTURUM TARİHİ 28 Ocak 2022</p>	<p>OTURUM SAYISI 2022-01</p>
--	---

KARAR NO 30: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan Özel Eğitim Ana Bilim Dalı Zihin Engelliler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Neslihan KARABACAK'ın "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Yöntemine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak anket sorularının değerlendirilmesine geçildi.

Yapılan görüşmeler sonunda; Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı Zihin Engelliler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Neslihan KARABACAK'ın "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Video Modelle Öğretim Yöntemine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak anket sorularının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucaya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Feriðun YILMAZ
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Abamüslim AKDEMİR
Üye

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Üye

Prof. Dr. Ayşe OĞUZLAR
Üye

Prof. Dr. Vejdi BİLGİN
Üye

Prof. Dr. Gülay GÖĞÜŞ
Üye

Prof. Dr. Alev SINAR UĞURLU
Üye

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı Soyadı	Neslihan		Karabacak
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Eğitim Durumu	Başlama-Bitirme		Kurum Adı
Lise	2009	2013	Ankara Nallıhan Bilal Güngör Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans	2013	2017	Gazi Üniversitesi Görme Engelliler Öğretmenliği
Yüksek Lisans	2019	2023	Bursa Uludağ Üniversitesi Zihin Engelliler Eğitimi
Doktora			
Çalıştığı Kurum	Başlama-Ayrılma		
1.	2017	2018	Gökkuşluğu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
2.	2018	2019	Hayat Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
3.	2019	Halen	BTSO Baha Cemal Zağra Özel Eğitim Uygulama Okulu
Üye Olduğu Bilimsel Ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayımlar			
Diğer	Doğa ve Orman Pedagojisi Eğitimci Sertifikası İşaret Dili Sertifikası		
Tarih			
İmza			
Adı Soyadı			